

Svetnice in svetniki

Mestni svet

Številka: 322-3/2021-7-402206

Datum: 17. 5. 2021

Zadeva: Odločitev o javno-zasebnem partnerstvu za projekt »Človeška ribica v Kranju«.

Občina ima v skladu z 21. členom Zakona o lokalni samoupravi dolžnost zadovoljevati potrebe svojih prebivalcev z opravljanjem raznih nalog, med katere spada tudi omogočanje pogojev za gospodarski razvoj občine in v skladu z zakonom opravljanje nalog s področja gostinstva, turizma in kmetijstva, ter skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov, ter opravljanje drugih dejavnosti za varstvo okolja.

V mesecu maju 2021 je Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj predložil vlogo promotorja za vzpostavitev javno – zasebnega partnerstva za izvedbo projekta »Človeška ribica v Kranju« (v prilogi).

V Mestni občini Kranj obstaja izjemni potencial za razširitev trajnostne turistične ponudbe s projektom »Človeška ribica v Kranju«, s katerim se želi tudi širši javnosti prenesti sporočilo o krhkosti in pomembnosti naravnega okolja ter čiste pitne vode, ki si jo človeštvo deli s človeško ribico. S tem projektom bo občina privabila obiskovalce, ki bodo v okolju rogov pod mestnim središčem lahko – živalim prijazno – človeško ribico tudi neposredno doživeli. S projektom se želi ustvariti trajnostni poslovni model, zbrana sredstva pa vložiti v raziskovanje in varstvo človeške ribice ter ozaveščanje javnosti.

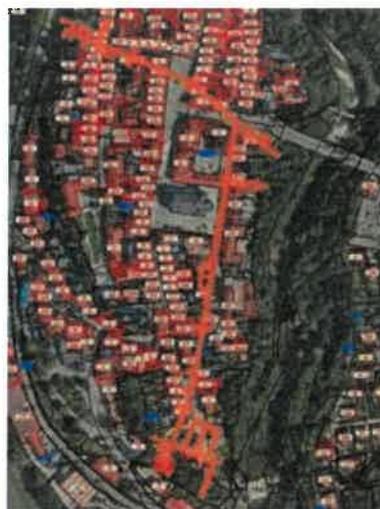
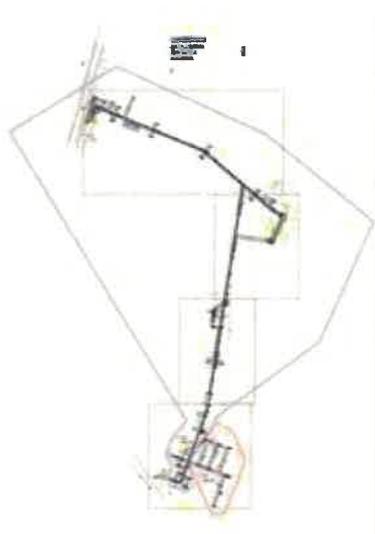
Projekt bi bil zelo pomembna vsebinska obogatitev rogov pod Kranjem, ki bi vzbudil nadaljnji turistični razvoj celotnega objekta in tudi mestnega središča. Kranj bi s postavitvijo človeške ribice v rovih lahko svetu povedal zgodbo o šestdesetih letih izjemnega delovanja jamskega laboratorija Tular, enega od dveh tovrstnih na svetu, pomembnega mednarodnega stičišča raziskovanja in varstva človeške ribice ter ključnega partnerja pri javnih predstavitvah človeške ribice v Postojnski jami, Nemčiji in Bosni in Hercegovini. Jamski laboratorij Tular je poleg francoskega laboratorija v jami Moulis prvi uspel z rednim razmnoževanjem človeške ribice, po smernicah Tularja pa človeške ribice gojijo tudi v Postojnski jami. Kranj je edina lokacija na svetu, kjer sta v Jamskem laboratoriju Tular prisotni tako bela kot črna človeška ribica.

Kot navaja promotor Zavod jamski laboratorij Tular v svoji vlogi »predlagani projekt ne pomnožuje že obstoječe ponudbe v Kranju, temveč prispeva k novemu polju zelenega oz. trajnostnega turizma Kranja. Tudi v Gorenjski regiji, ki že sama po sebi privablja naravoslovne goste, manjka specializiranih informacijskih centrov za naravoslovni turizem. Redka prednost je umeščenost v urbano okolje. Vse po svetu so tovrstne znamenitosti praviloma umeščene v težje dostopni naravi, daleč stran od urbanih središč in prometnih tokov. Človeška ribica sredi Kranja bi bila v tem pogledu nova niša, Rovi pod Kranjem pa res tudi organski del rdeče niti s kanjonom Kokre, še eno od naravoslovnih znamenitosti sredi mesta«.

Projekt je tesno povezan z aktualnimi strateškimi usmeritvami Kranja, in sicer vstopom Mestne občine Kranj v Zeleno shemo slovenskega turizma, oživitvijo starega mestnega jedra in ustvarjanjem novih delovnih mest na področju znanosti in raziskovanja.

Mestna uprava Mestne občine Kranj ugotavlja javni interes za sklenitev javno – zasebnega partnerstva. Javni interes za realizacijo projekta je opredeljen predvsem v zagotavljanju pogojev za razvoj izobraževalne, informacijske, raziskovalne in razvojne dejavnosti s področja varstva okolja, med katere spada zaščita ogroženih in zavarovanih živalskih vrst ter zagotavljanju ustreznih pogojev za razvoj zelenega turizma. Skladno s 96. in 98. členom Zakona o javno – zasebnem partnerstvu naj bi se statusno javno – zasebno partnerstvo sklenilo z nakupom deleža v osebi zasebnega prava – Zavodu Jamski laboratorij Tular, Kranj, ter s prenosom izvajanja pravic in obveznosti, ki iz javno – zasebnega partnerstva izhajajo, na Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj. Obveznosti javnega in zasebnega partnerja, končna vsebina, obseg in dinamika izvedbe projekta bodo dogovorjeni v postopku izbire zasebnega partnerja in z aktom o ustanovitvi Zavoda Jamski laboratorij Tular, Kranj. Tako naj bi v rovih pod starim Kranjem vzpostavili info center s prezentacijo človeške ribice in spremljajočimi dejavnostmi.

Rovi pod starim Kranjem - so v naravi zaklonilnik oz. zaklonišče, stavba št. 2263, k. o. 2100 Kranj. Z elaboratom se je stavba razdelila na dva dela, in sicer na del v površini 2.085,90 m² in na del 423,8 m², označeno spodaj na sliki.

Rovi pod starim Kranjem so v katastru stavb evidentirani pod št. 2100-2263. Predmetna stavba v naravi predstavlja v konglomeratni pomol starega mestnega jedra vkopane in zabetonirane rove, ki imajo skupno 6 vhodov in izhodov. Rovi potekajo pod površjem starega dela mesta Kranj in so od nepremičnin na površini ločeno oziroma z njimi nimajo nikakršne povezave. Rove je mogoče povezati samo s tistimi nepremičninam na površju, ki so bodisi vhod ali izhod v in iz podzemnih rogov.

MOK je lastnica vseh zemljišč na katerih so zgrajeni vhodi/izhodi v rove oziroma ima na njih vzpostavljeno stavbno pravico. Kot je razvidno sklepa Okrajnega sodišča v Ljutomeru, št. Dn 202359/2020, z dne 26. 11. 2020, predstavljajo parcele 356/8, 356/9, 59/2, 59/3, 978/1, 978/2 k.o. Kranj ter stavbni pravici 393 in 9055 k.o. Kranj, splošni skupni del stavbe v etažni lastnini, in sicer vsakokratnega lastnika nepremičnine 2263 k.o. 2100 Kranj.

Vrednost investicije, ki vključuje ureditev rogov pod Pungartom za obiskovanje in pridobitev uporabnega dovoljenja ter financiranje gradnje info centra, je ocenjena na 115.000 EUR brez DDV oziroma 140.300 EUR z DDV. Vrednost investicije zajema priključke (elektrika, internet), ureditev rogov, osvetlitev hodnika in zvočno opremo, protipožarno ureditev, ureditev evakuacijske poti, projektno dokumentacijo, razstavo (paneli, multimedija), akvarij (2.100 L; 500 x 60x 70 cm), akvarije za jamske živali, s stolom, didaktične

modele onesnaževanja jam, veterinarsko – servisni del rova, info in trgovinica, promocijski material in ostale stroške.

Mestna občina Kranj ima v veljavnem proračunu za leto 2021 na proračunski postavki 170301 Zavod za turizem in kulturo Kranj, NRP 40318003 Investicije Zavoda za turizem in kulturo Kranj, podkonto 432300 Investicijski transferi javnim zavodom, zagotovljenih 45.000 EUR za projekt človeške ribice v rovih pod Kranjem. Poleg tega je na istem NRP-ju v 2. rebalansu proračuna Mestne občine Kranj za leto 2021 predvidenih dodatnih 30.000 EUR za ta projekt. 25.000 EUR bo kril Zavod za turizem in kulturo Kranj iz presežka prihodkov nad odhodki ZTKK v letu 2020. Preostali del sredstev v višini 40.300 EUR bo Urad za gospodarske dejavnosti in promet planiral pri pripravi proračuna MOK za leto 2022, prav tako na postavki 170301 Zavod za turizem in kulturo Kranj, NRP 40318003 Investicije Zavoda za turizem in kulturo Kranj, podkonto 432300 Investicijski transferi javnim zavodom.

Mestnemu svetu Mestne občine Kranj predlagamo, da po obravnavi sprejme naslednji

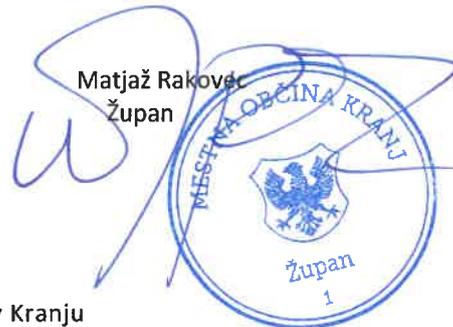
SKLEP:

Sprejme se Odločitev o javno-zasebnem partnerstvu za projekt »Človeška ribica v Kranju« v predlaganem besedilu.

mag. Marko Čehovin
Vodja Urada za gospodarske
dejavnosti in promet

Matjaž Rakovec
Župan

Priloge:

1. Vloga promotorja za projekt Človeška ribica v Kranju
2. Dokument identifikacije investicijskega projekta za projekt Človeška ribica v Kranju
3. Odločitev o javno zasebnem partnerstvu za projekt Človeška ribica v Kranju
4. Test javno-zasebnega partnerstva za projekt Človeška ribica v Kranju

Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj

Oldhamska c. 8a, 4000 Kranj

www.tular.si; info@tular.si; mob: +386 (0)31 804 163

<https://www.facebook.com/TularCaveLaboratory>

MŠ: 8796203000; DŠ: 43479600; TRR: SI56 6100 0002 5114 714

ČLOVEŠKA RIBICA V KRANJU

Vloga promotorja

Gregor in Magdalena Aljančič
Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj

Kranj, maj 2021

KAZALO

1	PREDSTAVITEV ZAVODA JAMSKI LABORATORIJ TULAR, KRANJ	3
1.1	Jamski laboratorij Tular	3
1.2	Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj	4
2	ANALIZA RAZVOJNIH MOŽNOSTI IN SPOSOBNOSTI INVESTITORJA	4
2.1	Potencial raziskovalne dejavnosti	6
2.2	Mednarodno sodelovanje	6
2.3	Tular in Kranj	7
3	IDEJNE REŠITVE IN TEHNIČNE SPECIFIKACIJE	8
3.1	Izhodišča za javno prezentacijo človeške ribice v Kranju	8
3.2	Opis Info centra	8
3.2.1	Sprehod skozi Info center	9
3.2.2	Ostali deli Info centra	11
4	ČASOVNI NAČRT IZVEDBE	11
5	EKONOMSKA OCENA PROJEKTA	11
5.1	Javni interes	11
5.2	Interes Kranja in bodoče Gorenjske regije	12
6	FINANČNA OCENA IN TVEGANJA	12
6.1	Poslovni model	12
6.1.1	Ključni stebri	13
6.1.2	Ustanoviteljski deleži v Zavodu Tular	13
6.1.3	Poraba sredstev v Zavodu Tular	14
6.1.4	Stopničasto prilagajanje obsega delovanja Zavoda Tular	14
6.1.5	Vstopnina in prodaja spominkov	16
6.1.6	Ciljne skupine	17
6.1.7	Dobri zgledi	18
6.3	Stroški gradnje Info centra	19
7	OCENA PRIHODKOV IN STROŠKOV V ČASU ŽIVLJENJSKE DOBE PROJEKTA	20
7.1	Minimalni letni stroški delovanja Info centra (2021–2023)	20
7.2	Prihodki	20
8	TVEGANJA IN NAČRT KRITJA IZGUBE	20
8.1	Tveganja	20
8.2	Načrt kritja izgube	21
9	LITERATURA	21

1. PREDSTAVITEV ZAVODA JAMSKI LABORATORIJ TULAR, KRANJ

1.1 Jamski laboratorij Tular

Tular je majhna kraška jama na vznožju Gaščejskega klanca. Pod Stražiščem jo je izdolbel droben potoček, ki zbira vode z južnih pobočij Šmarjetne gore. Prvi je Tular raziskal že Valvasor, kasneje so od tu opisali dve novi podvrsti jamskih živali. Leta 1944 so vhodni del obzidali v protiletalsko zaklonišče za bližnjo tovarno (danes Iskra Emeco).

Med tem, ko je človeška ribica iz Postojnskih jam že tekom 19. stoletja postala svetovna turistična atrakcija, pa v Kranju že 60 let deluje širši javnosti – tudi Kranjčanom in Kranjčankam manj znani jamski laboratorij, eden od dveh tovrstnih na svetu, ki ga je v jami Tular uredil moj oče, jamski biolog [Marko Aljančič](#) (1933–2007). Za prispevek pri raziskovanju, varstvu in javni promociji človeške ribice, je na predlog Gimnazije Kranj leta 2008 posthumno postal častni občan Mestne občine Kranj.

Slika 1: Marko Aljančič pri urejanju gojitvenega bazena (1963). Slika 2: Laboratorijske mize z akvariji.
Foto: F. Cimerman. Foto: M. Aljančič.

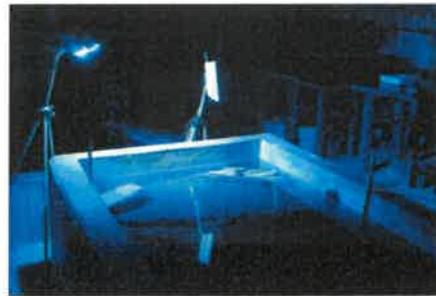
Leta 1960, s podporo Biološkega inštituta Medicinske fakultete v Ljubljani, je Marko Aljančič v opuščnem zakloniščnem delu začel urejati laboratorij, ki ga je v ta namen odstopila tovarna Iskra. Gradnjo prvega betonskega bazena je podprl daljnovidni kranjski župan Franc Puhar, vodovod in elektriko pa so omogočile Gorenjske elektrarne in tovarna Iskra. Od leta 1976, ko je Medicinska fakulteta laboratorij opustila, že 45 let deluje v skrbi družine Aljančič, brez javne finančne podpore.

Sliki 3 in 4: Laboratorijska dvorana (levo) ter gojitveni bazen (desno). Foto: G. Aljančič.

Kljub temu Tular pa je postal eno od mednarodnih stičišč raziskovanja in varstva človeške ribice (Aljančič, 1961; Aljančič in sod., 1993; [Pennsi, 2016](#); [Aljančič, 2019](#); [Jewett, 2020](#)). Poleg poročanja domači in mednarodni strokovni javnosti (glej nedavne znanstvene prispevke

<http://www.tular.si/index.php/sl/research-sl-si>), pa je pomembno tudi naše sporočilo širši javnosti, ki ga tako v Kranju, kot širom po svetu simbolizira človeška ribica, s katero si delimo pitno vodo (glej nedavne poljudne prispevke v medijih: <http://www.tular.si/index.php/sl/proteus-media-sl-si>)

Sliki 5 in 6: Virtualni laboratorij: trenutek, ko človeška ribica odlaga jajčeca (L: bela, D: črna človeška ribica).
IR Video & foto: G. Aljančič

1.2 Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj

Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj (v nadaljevanju Zavod Tular), sva leta 2020 ustanovila z mojo ženo, krasoslovko dr. Magdaleno Aljančič, z namenom, da bi nadaljevali z vizijo Marka Aljančiča ter prispevkom predhodnih organizacijskih oblik Jamskega laboratorija Tular, predvsem z opravljanjem razvojne, znanstvenoraziskovalne ter vzgojnoizobraževalne dejavnosti na področju biologije in varstva človeške ribice ter njenega življenjskega prostora:

- izvajanje projektov s področja raziskovanja in varstva človeške ribice v Jamskem laboratoriju Tular ter v naravi;
- razvoj aplikativne znanosti ter prenos znanja, izkušenj in tehnologij v prakso, ter razvoj inovativnih ter kreativnih rešitev na področju varstva človeške ribice in krasa;
- povezovanje domačih in mednarodnih strokovnjakov ter institucij iz komplementarnih znanstvenih in strokovnih področij, ter razvoj in podpora znanstvenoraziskovalnega dela;
- vzgoja in izobraževanje javnosti o pomenu raziskovanja in varstva narave pri ohranjanju podzemeljske biotske raznovrstnosti ter virov pitne vode.

Splošni cilji komunikacijske strategije Zavoda Tular:

- prispevati k dvigu javne podpore raziskovanju in varstvu človeške ribice ter varovanju virov pitne vode;
- spodbujati mednarodno povezovanje raziskovalcev in naravovarstvenikov, ter razvoj Kranja v enega od mednarodnih centrov za človeško ribico;
- dvigniti ozaveščenost javnosti ter njeno vključevanje v dejavnosti laboratorija in informacijskega centra;
- omogočiti Zavodu Tular, da bo učinkovit glas popularizacije naravoslovnih znanosti in varstva okolja v ustreznih večstranskih razpravah ter v javnosti.

2. ANALIZA RAZVOJNIH MOŽNOSTI IN SPOSOBNOSTI INVESTITORJA

Poslanstvo bodočega Info centra – ozaveščanje širše javnosti o ogroženosti človeške ribice in varstvu podzemne vode – je ena od najbolj dolgoročnih nalog Zavoda Tular. Do sedaj smo jo večinoma izvajali

le posredno – s predavanji, delavnicami ter verodostojno medijsko promocijo (<http://www.tular.si/index.php/sl/media>). Med vsemi vladnimi in nevladnimi organizacijami doma in po svetu, smo največ tovrstnih prispevkov o človeški ribici pripravili v malem kranjskem laboratoriju.

Po drugi strani smo kot ključni partner pomagali razvijati javno predstavitev človeške ribice (Postojnska jama, 2002–2003, 2013; Vitina, BiH, 2013–2014; Hermannshöhle, Nemčija, 2017; Jelševnik, 2018–2020), kjer smo prispevali strokovne vsebine, smernice za prikazovanje in gojitev človeške ribice, ali prispevali inovativne pristope doživetja.

Sliki 7 in 8: Jamski laboratorij Tular je poleg francoskega laboratorija v jami Moulis uspel z rednim razmnoževanjem človeške ribice, po naših smernicah jih gojijo tudi v Postojnski jami. Foto: G. Aljančič.

Za uspešno izvedbo predlaganega projekta bodo koristne tudi izkušnje iz dosedanjega sodelovanja z Mestno občino Kranj, kjer smo skozi raziskovanje Kranja odprli novo področje v kranjskem turizmu – oživitev pozabljene kranjske podzemeljske tehniške dediščine (Rovi pod Kranjem, 2002–2007; cisterna na mestnem trgu, 2002; Šmajdov grad, 2009–2010; Rovi pod Šmarjetno goro, 2006; župnijski vodnjak, 2011–2013) (Aljančič, 2007a; Aljančič, 2007b; Aljančič in Josipovič, 2012; Kovačič, 2011; Stanovnik, 2010; Šubic, 2011). S človeško ribico so bili povezani mali občinski projekti *Človeška ribica spodbuja študij naravoslovja na Gimnaziji Kranj* (2012–2015).

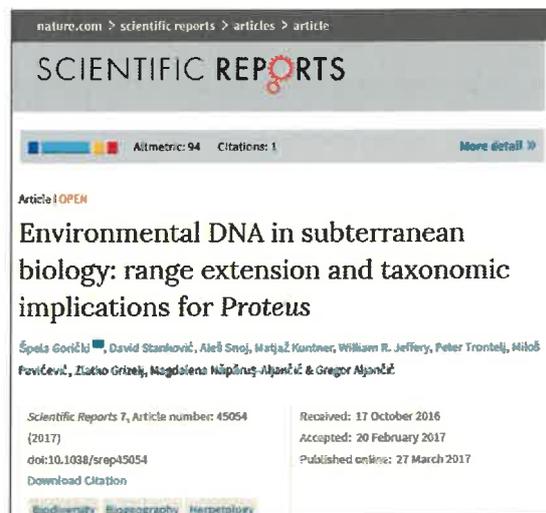
Sliki 9-11: Rove pod Kranjem smo v letih 2006 in 2007 očistili prostovoljci specializiranih reševalnih enot CZ Mestne občine Kranj. Foto: G. Aljančič.

2.1 Potencial raziskovalne dejavnosti

Jamski laboratorij Tular je dosega mednarodno strokovno prepoznavnost na področju raziskovanja in varstva človeške ribice. Dejanski potencial raziskovalne dejavnosti, na kateri temelji verodostojna javna promocija, bi lahko celovito razvili s pomočjo trajnostnega vira financiranja ter stalnih sodelavcev.

Velike razvojne možnosti Jamskega laboratorija Tular vidimo v mreži evropske raziskovalne infrastrukture za raziskave o biotski raznovrstnosti in ekosistemih, kjer laboratorij od 2017 sodeluje kot ustanovni član nacionalnega konzorcija LifeWatch-SI (<https://lifewatch.zrc-sazu.si/>). Na podlagi podatkov, ki jih bo Zavod Tular zbiral v virtualnem laboratoriju *ProteusWatch* (mreža opazovalnic z infrardečimi videokamerami in različnimi okoljskimi senzorji v izbranih slovenskih jamah; avgust 2021), bo v konzorciju prispeval:

- razvoj inovativnih raziskovalnih orodij v nedostopnem kraškem podzemlju,
- analiza, modeliranje in upravljanje velikih ekoloških podatkovnih zbirk,
- nudenje uslug na področju ekologije človeške ribice v Evropskem raziskovalnem prostoru ter v programih javnih storitev.

Sliki 12 in 13: Razvoj novih molekularnih orodij za varstvo človeške ribice v nedostopnem podzemlju.

2.2 Mednarodno sodelovanje

Jamski laboratorij Tular si prizadeva za mednarodno sodelovanje ter dvig znanstvene pozornosti za ohranjanje človeške ribice in varstvo podzemne vode. V ta namen Gregor in Magdalena Aljančič organizirata bienalni mednarodni simpozij SOS *Proteus*, ki povezuje mrežo ustanov ter strokovnjakov za človeško ribico, speleobiologijo, krasoslovje, herpetologijo, ohranjanje narave in ozaveščanje javnosti (Aljančič in sod., 2018). Posvete organiziramo v partnerstvu z občino gostiteljico (Videm-Dobropolje, 2015; Črnomelj, 2016; Škocjanske jame, 2018; Trst, 2020>2022), z okrog 100 uglednimi gosti iz 12 držav. V prihodnosti bi redno mednarodno konferenco o človeški ribici lahko razvijali v Kranju, s čemer bi lahko prispevali k širjenju kongresnega turizma v Mestni občini Kranj.

2.3 Tular in Kranj

Informacijski center bi bil pomembna vsebinska obogatitev Rovov pod Kranjem, ki bi lahko vzbudila nadaljnji razvoj celotnega objekta. Razvejani odsek rovov pod Pungratom je deloma že vključen v Vinsko pot, za obiskovalce pa še ni bil celovito urejen.

Z zagonom Informacijskega centra se bodo povečale možnosti za sofinanciranje večjih projektov z evropskimi sredstvi na področju varstva narave in okolja, zelenega turizma ter vzgoje in izobraževanja. Usmerili bi jih v razvoj uslug, ki jih Kranjčanom ter obiskovalcem Kranja nudita laboratorij ter predlagani informacijski center, del zbranih sredstev pa bi trajnostno vlagali v Rove pod Kranjem, zavarovani kanjon Kokre ali druge naravoslovne znamenitosti Mestne občine Kranj.

3. IDEJNE REŠITVE IN TEHNIČNE SPECIFIKACIJE

3.1 Izhodišča za javno prezentacijo človeške ribice v Kranju

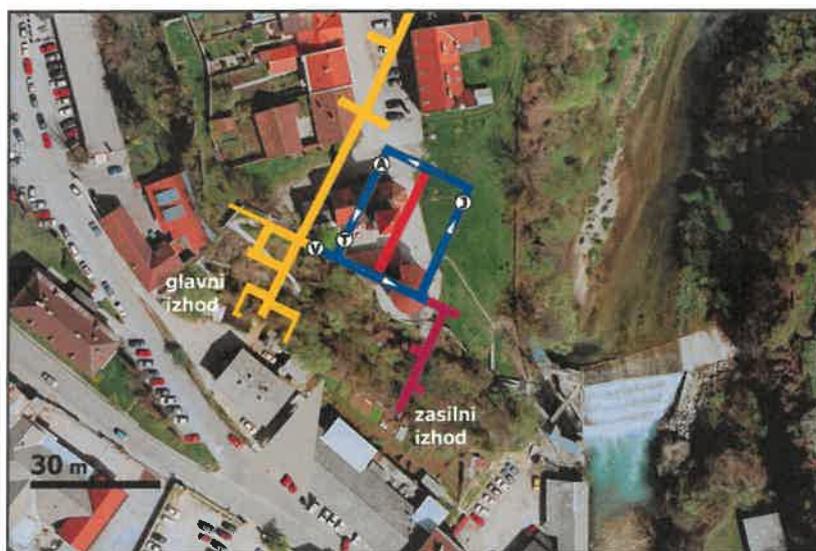
Zavod Tular je kot raziskovalna in naravovarstvena organizacija zavezan, da o svojih spoznanjih redno obvešča strokovno in splošno javnost. Da bi pri ozaveščanju javnosti dosegli želeni učinek, želimo v Kranju zgraditi informacijski center, kjer bo laboratorij lahko neposredno komuniciral z javnostmi, in kjer bi obiskovalci – živalim prijazno – človeško ribico tudi neposredno doživeli.

Žal je Jamski laboratorij Tular premajhen, da redni obisk ne bi motil raziskovalnega dela. Po drugi strani pa v Kranju ne manjka primernih podzemskih objektov (npr. zapuščena zaklonišča Stara Sava, Intex in Rovi pod Šmarjetno goro). Najbolj smiselna bi bila sinergija s programsko sorodnimi Rovi pod Kranjem, v dolgoročnem partnerstvu z Mestno občino Kranj in Zavodom za turizem in kulturo Kranj.

Kot Kranjčan si želim, da bi bil Jamski laboratorij Tular bolj povezan z mestom in njegovimi prebivalci, ob 60-letnici našega edinega tovrstnega laboratorija pa si predvsem želim, da bi s pomočjo informacijskega centra zagotovili trajnostni finančni vir za delovanje in razvoj laboratorija, iz česar izhaja tudi nepridobitni poslovni interes promotorja.

3.2 Opis Info centra

Info center bi uredili v Rovih pod Kranjem, v ločenem odseku pod Pungratom. Predlagani odsek tvorijo med seboj povezani trije vzporedni rovi (širina 2 oz. 2,5 m) ter dodatni krak, ki vodi do zasilnega izhoda, v skupni dolžini okrog 185 metrov (okrog 410 m²). Obiskovalcem in razstavnemu prostoru bi namenili 75 % (120 m rovov / 300 m²), v ločenem kraku pa bi uredili veterinarsko-servisni del (glej situacijski načrt ureditve, Sl. 14).

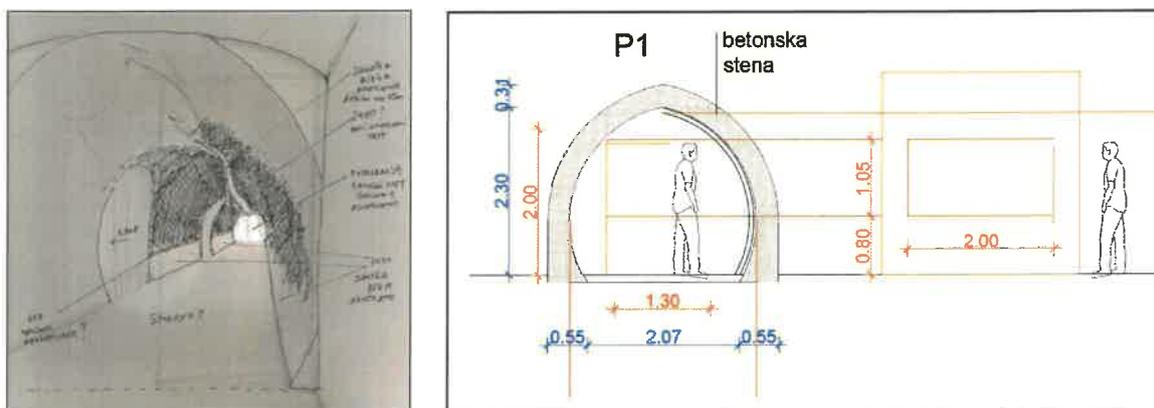

Slika 14: Situacijski načrt predlaganega območja Info centra v rovih pod Pungratom, z označenimi odseki (modro: pot krožnega ogleda; rdeče: neopremljen srednji stranski rov za širitev prezentacije po zagonskem obdobju; vijolično: veterinarsko-servisni del/ požarna evakuacijska pot, zaprto za obiskovalce) ter glavnimi elementi (V: vhod v Info center; J: akvariji z jamskimi živalmi, A: akvarij s človeško ribico; T: Info & muzejska trgovina).

Živo zgodbo o človeški ribici bi predstavili na podlagi 60-letnih spoznanj Jamskega laboratorija Tular, iz prve roke, verodostojno v besedi in sliki, strokovno argumentirano na poljudnem nivoju, ter dvojezično (slovensko in angleško).

Človeško ribico bi predstavili predvsem skozi okoljsko problematiko v Sloveniji, z namenom, da bi pri obiskovalcu dvignili zavedanje o njeni ogroženosti na Dinarskem krasu, ki pa kljub svoji geografski majhnosti nosi globalno sporočilo o pomenu varovanja podzemeljske biodiverzitete in virov pitne vode na krasu.

Vsebina bi bila nanizana skozi osem vsebinskih točk, prezentiranimi na informativnih svetlobnih panelih, ki bi si jih obiskovalci ogledali med krožnim obhodom Info centra. Panel bi bil sestavljen iz pleksi plošč z natisnjeno vsebina, osvetljen od spodaj z LED svetili, usločen po desni strani rova (3 x 1,5 m).

Slika 15 in 16: Idejna skica vhodnega rova ter idejni načrt postavitve info panelov (Aleš Peternel, APARH).

3.2.1 Sprehod skozi Info center

I. Od kraškega kamna do jamskega življenja (45 m)

Ogled Info centra bi začeli vzdolž 30-metrskega vhodnega rova, ki bi bil delno ali v celoti oblečen v fotografijo podzemeljske reke (tisk na pleksi plošče, osvetljeno od spodaj). V tem delu bi predstavili nastanek krasa, zgodovino raziskovanja (Slovenija kot zibelka krasoslovja in jamske biologije; 1. info panel), ter biologijo človeške ribice (2. info panel).

Na koncu vhodnega rova bi zavili levo, in ogled nadaljevali v 30-metrski zadnji stranski rov, kjer bi na 3. info panelu predstavili druge jamske živali ter Slovenijo kot vročo točko svetovne jamske biodiverzitete. Nekaj izbranih nevretenčarske vrste, npr. jamska meta (*Meta menardi*), jamska kobilica (*Troglophilus neglectus*), jamska mokrica (*Titanethes albus*), jamska kozica (*Troglocaris anophthalmus*), kranjska slepa postranica (*Niphargus ilidžensis slovenicus*), itd., bi si lahko ogledali v vrsti sredinsko nameščenih akvarijev oz. terarijev.

II. Ogroženost podzemeljske biotske raznovrstnosti in virov pitne vode (45 m)

Na sredini zadnjega stranskega rova prispemo do 4. info panela, kjer bi razložil ranljivost kraške krajine in ogroženost jamskih živali, trditve pa bi obiskovalci tu lahko preizkusili na didaktičnih

prikazih onesnaževanja. Na koncu tega rova bi postavili 5. info panel, ki bi prikazal problematiko v Mestni občini Kranj (kras in jamski endemiti, skrb za varovanje virov pitne vode). Na vogalu v vezni rov bi postavili nizek bazen s simulacijo kraškega izvira.

Skoraj 30-metrski vezni rov bi namenili ogroženosti človeške ribice, najprej na 6. info panelu, s pregledom ekoloških nesreč na krasu (Slovenija, svet), na zadnjem, 7. info panelu pa bi predstavili ogroženost človeške ribice.

III. Akvarij s človeško ribico

Obiskovalci bi človeško ribico lahko ogledali v prvem stranskem rovu, ločeno za vogalom, na katerem bi s temno steno in protizvočnim materialom zmanjšali motnje iz predhodnega odseka. Za prezentacijo bi namenili 15 metrov dolgo območje s sredinsko postavljenim akvarijem. Na tem delu je rov širok 2,5 m, kar na obeh straneh akvarija omogoča prehod tudi invalidom.

Stekleni akvarij s prostornino 2.100 litrov (dolžina do 500 cm, širina 60 cm, višina 70 cm) bi imel zidano-kovinsko stojalo, z zunanjim ohišjem zaprtim do stropa. Akvarijska voda bi krožila skozi filtrirni sistem, nameščen v stojalu pod akvarijem.

Ogled človeške ribice bi uredili živalim prijazno, na podlagi 60-letnih izkušenj gojitve v Jamskem laboratoriju Tular, v skladu z Zakonom o varstvu narave (Ur. l. RS, št. 96/04, 61/06, 8/10, 46/14, 21/18, 31/18 in 82/20), Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09 in 15/14), Odredbo o bivalnih razmerah in oskrbi živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Ur. l. RS, št. 90/01 in 46/14) in Uredbo o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru (Ur. l. RS, št. 37/03). V Jamskem laboratoriju Tularju tem pogojem že vseskozi zadostujemo (ustrezni bivanjski pogoji za živali ter raziskovalni in naravovarstveni program), in jih z dovoljenjem ARSO (<http://www.arso.gov.si/narava/%C5%BEivali/%C5%BEivalski%20vrt/>) lahko izpolnimo tudi v Rovih pod Kranjem.

Slika 17: Človeška ribica (*Proteus anguinus*), foto G. Aljančič.

Hkrati z javnim ogledom bi izvajali tudi stalni monitoring vpliva obiskovalcev. Vedenje človeške ribice bi spremljali z infrardečo video kamero. Med okoljskimi dejavniki bi predvsem beležili osvetljenost, jakost zvoka, temperaturo vode in zraka, specifično električno prevodnost vode, vodostaj, itd.. Zbrani podatki bodo služili za pionirski študij vpliva obiskovalcev na prikazovanje človeške ribice v javnosti, v najbolj praktičnem smislu pa za izboljšanje minimalnih pogojev gojitve.

3.2.2 Ostal deli Info centra

Na koncu prvega stranskega rova, kjer obiskovalci zaključijo z ogledom, bi bila točka s preprosto *muzejsko trgovino* (shop & info). Uredili bi jo kot sredinsko nameščeno vitrino s spominki, promocijskim materialom, vpisno knjigo ter blagajno (25 m²).

Drugi stranski rov bo ostal za obiskovalce zaprt, uredili bi ga v sklopu posodobitve Info centra po zaključenem zagonskem obdobju, predvidoma leta 2024.

Končni del rovo z zasilnim izhodom obiskovalcem prav tako ne bi bil dostopen, bi pa ostal prost, urejen za evakuacijsko pot v primeru nesreče. V stranskih nišah tega rova bi uredili *veterinarsko-servisni del*. V prvi niši (4 m²) bi bila miza za pregled in začasno gojitev človeških ribic, s koritom, akvariji in zalogovnikom vode. V drugi niši bi uredili manjši skladiščni prostor (4 m²).

4. ČASOVNI NAČRT IZVEDBE

Info center bi za obiskovalce odprli do 1. 7. 2021.

5. EKONOMSKA OCENA PROJEKTA

5.1 Javni interes

V 200 letih sodobnega jamskega turizma v Sloveniji (Postojnske in Škocjanske jame, 1819) se je turistična interpretacija kraškega podzemlja in človeške ribice le malo spremenila, razen tega, da kapnikov in ribice ni več med spominki (Dvorščak, 2011; Aljančič, 2019). Včeraj je obiskovalce iz vsega sveta privabljala bleščeča podoba človeške ribice med kapniškim okrasjem, jutri jih bo, upamo, presunilo spoznanje o ranljivosti tega istega okrasja.

Pravo sporočilo človeške ribice - s tem pa tudi njene (zelene turistične) interpretacije v prihodnosti, čeprav je postalo aktualno že včeraj - je njena živa zgodba: ogroženost svetovnega simbola podzemeljske biotske raznovrstnosti ter hkrati skrb za varstvo podzemne vode, edinega dostopnega vira pitne vode na planetu.

Danes ne potrebujemo več kapniške kulise 19. stoletja, temveč verodostojno informacijo, da bi nagovorili eno od najpomembnejših vprašanj, s katerimi se sooča človeštvo. Okrog 75% Evropejcev se s pitno vodo oskrbuje iz podzemlja, velik del je prihaja iz krasi, ki obsega tretjino Evrope. Mnoga velika mesta, med njimi London, Pariz, Rim in Dunaj, so odvisna od podzemne vode, ki pa v Sloveniji predstavlja kar 99 % javne oskrbe s pitno vodo. Ohranjanje zdravega okolja je en od ključnih ciljev Mestne občine Kranj, reševanje nakopičenih okoljskih problemov pa bremeni tudi prenizka informiranost ter vključenost družbe.

V prvi vrsti pa je človeška ribica ogrožena dvoživka, v Sloveniji zavarovana od leta 1951. Javni interes delovanja Informacijskega centra za človeško ribico temelji na določilih Ustave Republike Slovenije (73. člen), Zakonu o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04, 61/06, 8/10, 46/14, 21/18, 31/18 in 82/20)), Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09 in 15/14) ter Uredbi o živalskem vrtu in živalskemu vrtu podobnem prostoru (Ur. l. RS, št. 37/03).

5.2 Interes Kranja in bodoče Gorenjske regije

Kranj postaja gorenjska prestolnica tudi zaradi svojih ustanov ter raznolikosti njihove dejavnosti in uslug v javnem interesu, s katerimi mesto bogati svoje prebivalce in obiskovalce. Center za raziskovanje in varstvo človeške ribice, s svojim laboratorijem in informativnim centrom, bi Kranju dodal novo mednarodno perspektivo, ter posredno prinesel tudi nove ideje, pobude in investicije.

Sodelovanje z Mestno občino Kranj je ključno zaradi njene zavezanosti k javnemu interesu na področju varovanja virov pitne vode ter ohranjanja biotske raznovrstnosti in zdravega okolja, med drugim pa se sklada tudi z drugimi strateškimi usmeritvami Kranja:

- Zelena shema slovenskega turizma
- oživitev starega mestnega jedra
- ustvarjanje novih delovnih mest na področju znanosti in raziskovanja

6. FINANČNA OCENA IN TVEGANJA

6.1 Poslovni model

Sleherni Slovenec ob človeški ribici najprej pomisli na Postojnsko jamo in njen 200-letni turistični produkt, ki privablja milijonski obisk. Manj se zavedamo dosedanjega nelogičnega razkoraka med črpanjem ter vlaganjem v enega od redkih mednarodno sprejetih simbolov slovenske narave. To stanje lahko pomaga preseči zeleni turizem, predvsem pa zavedanje, da zaradi zapostavljanja raziskovanja in varstva človeške ribice ne poznamo dovolj, da bi jo znali ohraniti.

Čprav je človeška ribica ena najpomembnejših naravoslovnih znamenitosti Slovenije, pa je javnosti redno na ogled le na samem enem mestu, v Postojnski jami. Že v 19. stoletju se je namreč izoblikoval nekakšen monopol, ki potencial dodane vrednosti omejuje zgolj na turistično rabo, žal pa hkrati ustvarja tudi simbolni primanjkljaj (Aljančič, 2019).

Tako kot bi bilo ekonomsko nerazumno osiromašeno, če bi muzeje upravljali in tržili zgolj kot del turistične ponudbe, bi muzejskemu pristopu že zdavnaj lahko sledilo tudi javno prikazovanje ogrožene človeške ribice. Menimo, da Slovenija potrebuje alternativo sedanjemu upravljanju s človeško ribico, ki bo zavezan verodostojnosti informacije ter trajnostni rabi ekosistemskih storitev (koristi, ki jih črpamo iz ekosistemov in prispevajo k blaginji človeka). Tudi »zlata človeška ribica« potrebuje vlaganje nazaj v njeno kraško naravo, npr. z vlaganjem v njeno raziskovanje in varstvo. »Zemlja je planet, ki ne raste« nas opozarja prof. Lučka Kajfež Bogataj, Nobelova nagrajenka in častna občanka Mestne občine Kranj. Očitna ekonomska niša krožnega gospodarjenja z naravo ostaja nezasedena, v čemer vidimo priložnost za razvoj uspešnega kranjskega centra za raziskovanje, varstvo in javno promocijo človeške ribice.

Zavod Tular že po svoji organizacijski obliki ni namenjen pridobivanju dobička. Po svojih nalogah je podoben modelu muzeja, kjer raziskovalno delo omogoča verodostojno javno prezentacijo. V tem predlogu želimo razviti trajnostni poslovni model, ki bi zbrana sredstva vložili nazaj v raziskovanje in varstvo človeške ribice, ter ozaveščanje javnosti, v Kranju pa trajnostjo generiral razvoj novih turističnih, vzgojno-izobraževalnih, znanstvenih in drugih storitev v javnem interesu.

6.1.1 Ključni stebri

Prva dva ključna stebra predlaganega poslovnega modela sta:

- Jamski laboratorij Tular, ki s svojo raziskovalno, naravovarstveno in arhivsko dejavnostjo prispeva znanje o človeški ribici, ter živali za javno prikazovanje, ter
- bodoči Informacijski center kot mnogoplastni kanal neposrednega komuniciranja z javnostjo, njenega izobraževanja in ozaveščanja.

Tretji ključni steber bi bil skrbnik javnega interesa lokalne skupnosti – Mestna občina Kranj, ki bi v predlaganem javno-zasebnem partnerstvu prva dva elementa dejansko povezala z mestom, ter omogočila, da bi laboratorij in info center svoj strokovni interes tesneje povezala z interesom lokalne skupnosti – s vključevanjem pozitivnih neposrednih ali posrednih učinkov storitev in dejavnosti, bodočih javnih produktov, oživljanja starega Kranja, novih zelenih delovnih mest v znanosti in turizmu, ipd., v Mestni občini Kranj.

Predlagani projekt se osredotoča na sodelovanje z Zavodom za turizem in kulturo Kranj, ki izvaja, koordinira, razvija in promovira turistično dejavnost v Kranju, predvsem pa ima kot upravljalec Rovov pod Kranjem tudi neposredni interes za uspešno delovanje Informativnega centra. ZTKK bi lahko prispeval svoje znanje in izkušnje pri trženju ter organizaciji obiskov Informativnega centra, sodeloval pri razvoju novih produktov zelenega turizma, itd..

6.1.2 Ustanoviteljski deleži v Zavodu Tular

Ustanovitelja Zavoda Tular sta Gregor Aljančič (51 %) in Magdalena Aljančič (49 %). V predlaganem javno-zasebnem partnerstvu bi Mestni občini Kranj z zagonskim vložkom v Info center prevzela 32,5 % ustanoviteljskega deleža v Zavodu Jamski laboratorij Tular, Kranj, s katerim bi v njenem imenu soupravljala Zavod za turizem in kulturo Kranj, med to ko bi Gregor Aljančič in Magdalena Aljančič obdržala delež v višini 34 % in 33,5 %.

Predlagani prispevek Mestne občine Kranj:

- sofinanciranje gradnje Info centra,
- ureditev rovov pod Pungratom za obiskovanje in pridobitev uporabnega dovoljenja,
- marketing Info centra,
- vodniška služba,
- dolgoročna oddaja rovov pod Pungratom za delovanje Info centra: 20 let z možnostjo podaljšanja.

Predlagani prispevek Zavoda Tular:

- ustanoviteljski delež (Jamski laboratorij Tular),
- idejna zasnova in načrtovanje Info centra,

- temeljno znanje o človeški ribici in njeni javni prezentaciji,
- uporaba primerkov človeške ribice za javno prezentacijo, z dovoljenjem ARSO,
- vsebina razstave ter promocijskega materiala (besedilo, slikovne priloge, urejanje, angleški prevod),
- finančni in materialni ukrepi za kritje izgube v zagonskem obdobju,
- dolgoročno upravljanje Info centra.

6.1.3 Poraba sredstev v Zavodu Tular

Sredstva, potrebna za izvajanje dejavnosti Zavoda Tular bi pridobivali:

- s prihodkom od vstopnine za Info center,
- s plačili za storitve (aplikativni projekti, usluge raziskovalne infrastrukture, izobraževanje, ipd.),
- s prodajo blaga na trgu (publikacije, spominki, ipd.),
- z darili, sponzorstvi, donacijami in drugimi naklonitvami,
- iz sredstev ustanoviteljev,
- iz javnih sredstev.

Razdelitev prihodkov Zavoda Tular, ki jih ustvari Info center (vstopnina, muzejska trgovina):

- 60 % za delovanje laboratorija (strošek dela, opreme, vzdrževanje, ipd.)
- 40 % za delovanje Info centra (marketing, vodniška služba, vzdrževanje, tekoči stroški, ipd.)

Razliko med prihodki in odhodki Zavoda Tular bi zbirali v posebnem skladu, namenjenem večjim investicijam ali sofinanciranju projektov:

- a) 50 % za investicije v raziskovanje in varstvo človeške ribice;
- b) 50 % za investicije v ozaveščanje in zeleni turizem, od tega:
 - 60 % za investicije v Info center,
 - 30 % za investicije v Rove pod Kranjem in Kanjon Kokre,
 - 10 % za investicije v evropske ali občinske projekte na področju naravoslovja.

6.1.4 Stopničasto prilagajanje obsega delovanja Zavoda Tular

Obseg delovanja Zavoda Tular bi uravnavali stopničasto glede na doseženi letni prihodek, ki bi bil sprva v celoti odvisen od vstopnine ter prodaje vzgojno-izobraževalnih izdelkov. V zagonskem obdobju bi skoraj vsa sredstva namenili vzpostavitvi delovanja Info centra, najprej za vodniško službo. Kasneje bi prihodek prispeval tudi laboratorij, ki bo že sam po sebi potreboval nekoliko daljši zagon.

V zagonskem obdobju (2021–2023) so predvideni minimalni letni stroški delovanja Zavoda Tular v višini 90.000 EUR brez DDV (glej Tab. 4). Za dejanski razvoj zavoda, predvsem laboratorija in njegovih storitev, pa bi potrebovali stalne sodelavce, kar bi predvidoma omogočila šele rast obiska po zagonskem obdobju. Osnovno stopnjo obsega delovanja Zavoda Tular bi dosegli ob letnem obisku okrog 16.000/ 25.000 (nižja/ višja varianta vstopnine), polni obseg pa šele pri 50.000/ 75.000 obiskovalcev.

Tabela 1: Stopničasti model uravnavanja obsega delovanja Zavoda Tular glede na doseženo letno raven obiska Info centra, višino zbrane vstopnine, številom zaposlenih ter njegovim deležem v proračunu.

Št	Stopnja delovanja	Št. obiskovalcev	Min. proračun	Št. zaposlenih [delež proračuna]
1.	startno delovanje (2021)	600 – 7.300	7.000 €	prostovoljci [0 %], nujni stroški
2.	zagono delovanje (2022–2023)	7.300 – 16.000	90.000 €	2 zaposlena [73 %] (vodja, 2 vodnika za polovični delovni čas)
3.	osnovno delovanje	16.000 – 26.000	200.000 €	3 zaposleni [53 %] (vodja, raziskovalec, 2 vodnika za polovični delovni čas)
4.	vzdržno delovanje	26.000 – 50.000	340.000 €	5,5 zaposlenih [58 %] (vodja, 2 raziskovalca, tajnik, 3 vodniki za polovični delovni čas)
5.	trajnostno delovanje	nad 50.000	620.000 €	10 zaposlenih [57 %] (vodja, 3 raziskovalci, tajnik, laborant, 3 vodniki)

6.1.5 Vstopnina in prodaja spominkov

Višina predlagane vstopnine je primerljiva s ponudbo turističnega prikazovanja človeške ribice v Sloveniji, preračunana na povprečno ceno prodane vstopnice (redna cena ali s popustom; predvideno razmerje 1 : 1). Obiskovalci bi izbirali med različnimi kombinacijami ogledov:

- ogled Info centra, tri variante vstopnin:
 - nižja vstopnina: 10 EUR z DDV (8 EUR za vstopnice s popustom za mladino, upokojenice, skupine);
 - srednja vstopnina: 15 EUR (10 EUR za vstopnice s popustom);
 - višja vstopnina: 15 EUR (12 EUR za vstopnice s popustom).
- ogled Rovov in Info centra;
- kombinirana vstopnica z drugimi kranjskimi znamenitostmi.

Vstopnice za Info center bi prodajal Zavod za turizem in kulturo Kranj, zbrano vstopnino pa bi porabili:

- Zavod Tular, 90–80 %: za raziskovanje, varstvo ter javno prezentacijo človeške ribice,
- Mestna občina Kranj/ Zavod za turizem in kulturo Kranj, 10–20 %: za razvoj Rovov pod Kranjem, ohranjanje zavarovanega Kanjona Kokre ter prezentacijo drugih naravoslovnih znamenitosti v Mestni občini Kranj.

Ob nižjem obisku Info centra, ko letna vstopnina ne preseže 100.000 EUR, predlagamo, da Mestna občina Kranj pomaga z odpovedjo svojemu deležu (glej 8.2 Načrt kritja izgube). Ko bi letni prihodek presegel omenjeno vrednost, bi Mestna občina Kranj, v njenem imenu Zavod za turizem in kulturo Kranj, začela koristiti svoj 10 % delež vstopnine. Delež Mestne občine Kranj bi se povečeval skupaj z naraščanjem zbrane vstopnine do največ 20 % (glej Tabelo 2), po formuli za izračun v Excelu:

$$\text{Delež MOK} = \text{MAX}(0; \text{vstopnina}) * 0,1 + \text{MAX}(0; \text{vstopnina} - 200000) * 0,05 + \text{MAX}(0; \text{vstopnina} - 300000) * 0,05$$

Rovi imajo svojo omejeno kapaciteto obiska, prav tako ga omejuje tudi človeški ribici, pa tudi Kranju prijazen ogled. Razmerje med številom obiskovalcev in zbrano vstopnino bi uravnavali s ceno vstopnic. V Tabeli 2 je to razmerje predstavljeno s projekcijo dveh variant vstopnine (minimalna in maksimalna).

Tabela 2: Primerjava med številom obiskovalcev Info centra ter ceno vstopnice (nižja in višja varianta; v EUR brez DDV), s stopničastim deležem Mestne občine Kranj ter stopnjo delovanja Zavoda Tular (rdeče: ne dosega minimalnih stroškov; rumeno: osnovno delovanje; zeleno: vzdržno delovanje; modro: trajnostno delovanje; glej opombe).

Število obiskovalcev		Nižja vstopnina (10/ 8 €) ²		Višja vstopnina (15/ 12 €) ²		Obseg delovanja
letno ¹	dnevno	8,22 € ³	delež MOK (10-20%)	12,33 € ³	delež MOK (10-20%)	
6.893	21	56.660 €	–	84.991 €	–	zagonsko
10.000	32	82.200 €	–	123.300 €	12.330 € (10,0%)	osnovno
15.000	48	123.300 €	12.864 € (10,0%)	184.950 €	18.495 € (10,0%)	osnovno
20.000	65	164.400 €	16.440 € (10,0%)	246.600 €	26.990 € (10,9%)	osnovno
25.000	81	205.500 €	20.825 € (10,1%)	308.250 €	36.650 € (11,9%)	osnovno
30.000	97	246.600 €	26.990 € (10,9%)	369.900 €	48.980 € (13,2%)	vzdržno
35.000	113	287.700 €	33.155 € (11,5%)	431.550 €	61.310 € (14,2%)	vzdržno
40.000	129	328.800 €	40.760 € (12,4%)	493.200 €	73.640 € (14,9%)	vzdržno
50.000	187	411.000 €	57.200 € (13,9%)	616.500 €	98.300 € (15,9%)	trajnosto

¹ število dni preračunano na 310 dni/ leto

² cena vstopnic z DDV (redna cena/ s popustom)

³ prihodek prodanih vstopnic brez DDV (povprečna cena, razmerje 1 : 1)

Tiskani in avdiovizualni material, spominke ter druge izdelke s tematiko človeške ribice bi Zavod Tular ponudili obiskovalcem v muzejski trgovini (Info center, splet), v Kranjski hiši pa predlagamo komisijsko prodajo v partnerstvu z Zavodom za turizem in kulturo Kranj.

6.1.7 Ciljne skupine

Predlagani projekt ne pomnožuje že obstoječe ponudbe v Kranju, temveč prispeva k novemu polju zelenega oz. trajnostnega turizma Kranja. Tudi v Gorenjski regiji, ki že sama po sebi privablja naravoslovne goste, manjka specializiranih informacijskih centrov za naravoslovni turizem. Redka prednost je umeščena v urbano okolje. Vse po svetu so tovrstne znamenitosti praviloma umeščene v težje dostopni naravi, daleč stran od urbanih središč in prometnih tokov. Človeška ribica sredi Kranja bi bila v tem pogledu nova niša, Rovi pod Kranjem pa res tudi organski del rdeče niti s kanjonom Kokre, še eno od naravoslovnih znamenitosti sredi mesta (Aljančič, 2007b).

Predlog nagovarja Gorenjsko regijo z visokim številom tujih obiskovalcev, ter naraščajoči pomen mobilnosti, s Kranjem v trikotniku Ljubljana–Bled–letališče. Mnogi gosti, npr. na Bledu, so zaradi pomanjkanja časa, oddaljenosti Postojne ali dolžine samega obiska prikrajšani za ogled Postojnske

jame. Po drugi strani je lahko doživetje človeške ribice v Kranju bolj privlačno zaradi visokega potenciala same destinacije, ki s svojo raznovrstnostjo presega druga mesta s podobno ponudbo.

Za ozaveščanje javnosti je šolska mladina gotovo ena najpomembnejša ciljnih skupin. Med tem, ko Postojnska jama postaja težje dosegljiva zaradi visokih cen in oddaljenosti, bi lahko kranjsko človeško ribico spet približali gorenjskim šolam, s svojim sporočilom o varstvu pitne vode pa bi lahko privabila tudi šolske skupine, ki iz drugih koncev Slovenije obiskujejo Prešernovo mesto.

Jamski laboratorij Tular privablja specializiran del mednarodne raziskovalne in naravovarstvene skupnosti, Kranj pa bi se lahko razvil v mednarodno stičišče raziskovanja in varstva proteusa:

- kongresni turizem (bienalna mednarodna konferenca SOS Proteus),
- domači in tuji raziskovalci na gostovanju v laboratoriju.

6.1.7 Dobri zgledi

Kot zgled dobre prakse bi omenil [Londonski živalski vrt](#), ki ga od ustanovitve leta 1828 vodi Londonsko zoološko društvo (slovenska človeška ribica je bila tam na ogled že v 19. stoletju), v Sloveniji pa predvsem [Naravni rezervat Škocjanski zatok](#), ki ga upravlja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, eno naših najuglednejših raziskovalnih in naravovarstvenih NVO. Predlaganemu informacijskem centru za človeško ribico v Kranju (v nadaljevanju z delovnim imenom *Info center*) je posebej soroden [Speleovivarium](#) v Trstu, ki ga v sodelovanju s tržaško občino upravlja Jamarsko društvo Adriatik, in kjer je človeška ribica tudi na ogled, velik korak naprej v javni prezentaciji človeške ribice pa je [Informacijski center za črno človeško ribico](#) v belokranjskem Jelševniku, s katerim upravlja družina Zupančič.

Ključno je, da omenjeni centri strokovno verodostojno ozaveščajo obiskovalce o družbeno relevantni problematiki varstva biodiverzitete in okolja, hkrati pa so tudi ekonomsko uspešna. Pomemben je vzgled njunega doslednega vlaganja prihodkov nazaj v raziskovalne in naravovarstvene aktivnosti. Z omenjenimi organizacijami uspešno sodelujemo v naravovarstvenih projektih Jamskega laboratorija Tular, in jih želimo vključiti tudi pri načrtovanju in delovanju bodočega Info centra.

6.2 Stroški gradnje Info centra

V tem predlogu predvidevamo stroške ureditve rovov za pridobitev uporabnega dovoljenja, postavitev Info centra, ter letnega delovanja Info centra.

Tabela 3: Stroški gradnje Info centra.

Št.	Opis stroška	Vmesni seštevek [EUR]	Končni seštevek [EUR]	
1.	Priključki (elektrika, internet)		9.000	Stroški ureditve rovov
2.	Ureditev rovov		14.000	
	- vodno čiščenje celotnega odseka (1.200 m ²)	6.000		
	- sanacija betonskega tlaka v razstavnem delu (305 m ²)	8.000		
3.	Osvetlitev hodnika in zvočna oprema		5.000	
4.	Ureditev požarne varnosti		15.000	
5.	Ureditev vhoda, zasilnega izhoda in evakuacijske poti		4.000	
6.	Projektna dokumentacija		7.000	Stroški postavitve razstave
7.	Razstava (svetlobni paneli, multimedia)		23.000	
	- info panel (7 segmentov, 3x1,5 m)	8.000		
	- foto panel 'Človeška ribica na stropu' (10 m rova, 14 m ²)	3.500		
	- foto panel 'Jamski vhod' (10 m ²)	2.500		
	- oblikovanje	3.000		
	- projektor, platno	3.000		
	- odkup foto in video posnetkov zunanjih avtorjev	3.000		
8.	Akvarij za človeško ribico (2.100 L; 500 x 60 x 70 cm)		12.000	
	- steklo	3.000		
	- stojalo in ohišje	6.000		
	- filtriranje, prezračevanje, osvetlitev	500		
	- IR kamera, senzorji, alarm	500		
9.	Akvariji za jamske živali		3.000	
10.	Didaktični modeli onesnaževanja jam		2.000	
11.	Veterinarsko-servisni del rova		2.000	
12.	Info & shop		3.000	
13.	Promocijski material (zloženka, film)		5.000	
14.	Ostali stroški (10 %)		11.000	
		Skupaj (brez DDV)	115.000 EUR	
		SKUPAJ (z DDV)	140.300 EUR	

7. OCENA PRIHODKOV IN STROŠKOV V ČASU ŽIVLJENJSKE DOBE PROJEKTA**7.1 Minimalni letni stroški delovanja Info centra (2021–2023)**

Prihodki in odhodki so preračunani na doseženi minimalni letni obisk, pri katerem bi prihodki preseglili odhodke (6.894/ 10.341 obiskovalcev ob min/ max vstopnini; glej 6.1.5).

Tabela 4: Minimalni letni stroški delovanja Info centra (2021–2023)

Št.	Minimalni letni odhodki	[EUR]	delež
1.	Stroški dela (vodja zavoda, 2 vodnika za polovični delovni čas)	66.000	73,33 %
2.	Stroški trženja	4.000	4,44 %
3.	Veterinarska oskrba	1.000	1,11 %
4.	Stroški elektrike, interneta	1.000	1,11 %
5.	Tisk zloženek in promocijskega materiala	2.000	2,22 %
6.	Nabava spominkov	3.000	3,33 %
7.	Vzdrževanje Info centra	3.000	3,33 %
8.	Vzdrževanje Jamskega laboratorija Tular	3.000	3,33 %
9.	Zavarovanje	1.000	1,11 %
10.	Administrativni in drugi stroški	6.000	6,67 %
		Skupaj (brez DDV):	90.000 EUR
		SKUPAJ (z DDV):	109.800 EUR

7.2 Prihodki

Ocena prihodkov ob doseženem minimalnem letnem obisku: **90.000 EUR**

- vstopnina: 85.000 EUR

- prodaja spominkov: 5.000 EUR

8. TVEGANJA IN NAČRT KRITJA IZGUBE**8.1 Tveganja**

Ključno tveganje tekom zagonkega obdobja 2021–2023 bo privabiti dovolj obiskovalcev Info centra, da bi z vstopnino krili minimalne letne stroške delovanja Zavoda Tular (stroški Info centra in laboratorija) v višini 90.000 EUR.

V primeru nižje vstopnine (10 EUR/ 8 EUR z DDV oz. povprečno 8,22 brez DDV) bi za pozitivno poslovanje morali preseči relativno visoko letno mejo okrog 10.000 obiskovalcev, pri *višji vstopnini* (15 EUR/ 12 EUR z DDV oz. povprečno 12,33 brez DDV) pa zmernejšo letno mejo okrog 7.000 obiskovalcev.

Najtežje je predvideti gibanje števila obiskovalcev Info centra v luči COVID-19, predvsem pa hitrost okrevanja po pandemiji ter smer sprememb, ki bodo iz nje izhajale. Predvidevamo, da bo z epidemijo ali njenimi posledicami na področju zelenega turizma zaznamovano celotno zagonsko obdobje.

8.2 Načrt kritja izgube

Zavod Tular bo zagotovil:

- 2021: osebje ter sredstva za tekoče delovanje Info centra in Jamskega laboratorija Tular, ter sofinanciral morebitno izgubo,
- 2022–2023: osebje ter sredstva za tekoče delovanje Info centra in Jamskega laboratorija Tular, ter sofinanciral razliko, če letni prihodki 2022–2023 ne bodo dosegli zgoraj navedenih minimalnih odhodkov,
- omejevanje stroškov poslovanja in stopničasto prilagajanje obsega delovanja Zavoda Tular (predvsem strošek dela) glede na pretekli letni prihodek,
- načrt mirovanja Info centra in Jamskega laboratorija Tular med zaprtjem obiska ob bodočih ukrepih proti širjenju pandemije, kritje stroškov mirovanja (5.000 EUR/ leto).

Zavod za turizem in kulturo Kranj bi z začasnim (2021–2023) ali dolgotrajnejšim izvajanjem vodniške službe in trženja Info centra lahko bistveno znižal minimalno število obiskovalcev za pozitivno poslovanje Info centra:

- vodniška služba (30.000 EUR/ leto),
- stroški trženja (4.000 EUR/ leto),
- kritje stroškov elektrike in interneta (1.000 EUR/ leto),
- tisk promocijskega materiala (2.000 EUR/ leto),
- 2021–2023: odpoved deležu prodanih vstopnic (do 4.500 EUR/ leto),
- sofinanciranje iz projektov, donacij in sponzorstva.

S temi ukrepi bi zmanjšali tveganje, da v razpletu pandemije in že tako negotovem zagonskem obdobju ne bi uspeli privabiti predvidenih 7.000/ 10.000 obiskovalcev (max/ min varianta vstopnine), z zgoraj naštetimi ukrepi pa bi cilj pozitivnega poslovanja dosegli že pri realnejših 4.000/ 6.000 obiskovalcih na leto.

9. LITERATURA

- Aljančič G. (2007a). Poročilo čiščenja kranjskih rogov 2007. Jamarsko društvo Carnium, 14 str.
- Aljančič G. (2007b). Kranjski rovi, rdeča nit med kulturo starega mesta in naravo kanjona Kokre. Jamarsko društvo Carnium, 15 str.
- Aljančič G. (2015): Navdihujoče ideje mladega naravoslovca Marka Aljančiča (ob 55-letnici Jamskega laboratorija Tular). Kranjski zbornik 2015: 196–203.
- Aljančič G. (2019). History of research on *Proteus anguinus* Laurenti 1768 in Slovenia. *Folia biologica et geologica* 60/1, 39–69.
- Aljančič G., Josipovič D., 2012. Pozabljeni podzemeljski objekti v Kranju. *Jamar* 5(2): 29–31.
- Aljančič G., Năpăruș-Aljančič M., Debevec V. (2018). Third International meeting SOS *Proteus*: »Conservation of proteus and its habitat – 250 years after its scientific description«. *Natura Sloveniae* 20 (2): 35–37.
- Aljančič M. (1961). Biospeleološki laboratorij v jami Tular pri Kranju. *Naše jame* 2: 69–71.

- Aljančič M., Bulog B., Kranjc A., Josipovič D., Sket B., Skoberne P. (1993): Proteus: skrivnostni vladar teme. Ljubljana, Vitrum, 75 str.
- Dvorščak K. (2011). Zgodovina predstavljanja človeške ribice v Postojnski jami. Varstvo narave 25: 53–70.
- Florio M. (2019). Investing in science: social cost-benefit analysis of research infrastructures. MIT Press, Cambridge, MA, 364 str.
- Kovačič S. (2011): Iz zgodovine: več vina kot vode. Gorenjski Glas, 28. 11. 2011. <http://arhiv.gorenjskiglas.si/article/20111128/C/311289986/iz-zgodovine-vec-vina-kot-vode>
- Jewett K. (2020). Saving Slovenia's "Human Fish". BioGraphic, Kalifornijska akademija znanosti, 15. 12.2020, <https://www.biographic.com/saving-slovenias-human-fish/>.
- Penni E. (2016). Tracking the Slovenian dragon. Science 252: 1449. <https://www.sciencemag.org/news/2016/06/crime-solving-technique-maps-underground-lair-slovenian-dragon>
- Stanovnik V. (2010). Šmajdov grad priložnost tudi za turizem. Gorenjski Glas, 22. 7. 2010. <http://arhiv.gorenjskiglas.si/article/20100722/C/307229978/smajdov-grad-priloznost-tudi-za-turizem>
- Šubic M. (2011). Gorenjska prestolnica skriva nova presenečenja. Dnevnik, 18. 11. 2011. <https://www.dnevnik.si/1042488609>
- Tičar J., Tomić N., Breg Valjavec M., Zorn M., Marković S. B. in Gavrilov M. B. (2018). Speleotourism in Slovenia: balancing between mass tourism and geoh heritage protection. Open Geosciences 10: 344-357.

V Kranju, 5. maja 2021.

Gregor Aljančič

dr. Magdalena Aljančič

**DOKUMENT IDENTIFIKACIJE INVESTICIJSKEGA
PROJEKTA**

**PROJEKT:
ČLOVEŠKA RIBICA V KRANJU**

Ljubljana, maj 2021

Naročnik: **Mestna občina Kranj**
Slovenski trg 1, 4000 Kranj

Za naročnika: **Matjaž Rakovec, župan**

Predmet: **Človeška ribica v Kranju**

Vrsta dokumenta: **Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP)**

Izdelovalec:
Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak
PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana

Odgovorna oseba: **doc. dr. Boštjan Ferk, direktor**

Opomba: Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP) je izdelan skladno z določili Uredbe o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/2006, 54/2010 in 27/16).

Številka: 322-3/2021-6-402206

Datum: 17. 5. 2021

SKLEP

o potrditvi dokumenta identifikacije investicijskega projekta

Investitor: Mestna občina Kranj

Naslov: Slovenski trg 1, 4000 Kranj

Na podlagi drugega odstavka 18. člena Uredbe o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ je odgovorna oseba investitorja sprejela naslednja sklepa:

1. Potrdi se Dokument identifikacije investicijskega projekta »Človeška ribica v Kranju« iz maja 2021, ki ga je izdelal Inštitut za javno zasebno partnerstvo, zavod Turjak, Železnica 14, 1311 Turjak.
2. Ocenjena vrednost investicije znaša 140.300 EUR z DDV, stalne cene maj 2021, in se bo izvajala skladno s predvidenim časovnim načrtom.

Komisija za potrditev dokumenta identifikacije investicijskega projekta je ta dokument pregledala in ocenjuje, da je investicija primerno prikazana in izvedljiva kot je prikazano v dokumentu, ter da so podatki in informacije zadostni, da se lahko pričakuje učinke kot so predvideni.

Mestna občina Kranj
Matjaž Rakovec, župan

KAZALO VSEBINE

1	OPREDELITEV INVESTITORJA TER DOLOČITEV STROKOVNIH DELAVCEV OZIROMA SLUŽB	7
1.1	NAVEDBA INVESTITORJA – NAROČNIKA.....	7
1.1.1	Osnovni podatki o Mestni občini Kranj.....	8
1.2	IDENTIFIKACIJA STROKOVNEGA ORGANA, ODGOVORNEGA ZA PRIPRAVO IN NADZOR NAD PRIPRAVO USTREZNE INVESTICIJSKE TER DRUGE DOKUMENTACIJE	11
1.3	IDENTIFIKACIJA POTENCIALNEGA PONUDNIKA	11
1.4	IDENTIFIKACIJA IZDELOVALCA DIIP	12
1.4.1	Osnovni podatki o Mestni občini Kranj.....	13
2	ANALIZA STANJA Z OPISOM RAZLOGOV ZA INVESTICIJSKO NAMERO	14
3	OPREDELITEV RAZVOJNIH MOŽNOSTI IN CILJEV INVESTICIJE	17
3.1	OPIS INVESTICIJE.....	17
3.1.1	Razlogi za investicijsko namero.....	21
3.2	NAMEN IN CILJI INVESTICIJE	21
4	OPREDELITEV JAVNEGA INTERESA IN PREVERITEV USKLAJENOSTI PROJEKTA Z RAZVOJNIMI STRATEGIJAMI IN POLITIKAMI	22
4.1	Vizija 2050	22
4.2	Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021.....	24
4.3	Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030.....	24
4.4	Zakon o lokalni samoupravi	25
4.5	Zakon o spodbujanju razvoja turizma.....	26
4.6	Zakonu o ohranjanju narave	28
4.7	Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah	29
4.8	Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru	29
4.9	Strategija razvoja turizma v Mestni občini Kranj 2020.....	29
4.10	Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030	30
5	OPIS VARIANT	33
5.1	VARIANTA A – BREZ INVESTICIJE.....	33
5.2	VARIANTA B – IZVEDBA INVESTICIJE S KLASIČNIM JAVNIM NAROČILOM.....	33
5.3	VARIANTA C – IZVEDBA INVESTICIJE V KONCESIJSKI OBLIKI JAVNO-ZASEBNEGA PARTNERSTVA	34

5.4	VARIANTA D – IZVEDBA INVESTICIJE V OBLIKI INSTITUCIONALNEGA JAVNO-ZASEBNEGA PARTNERSTVA	34
6	OPREDELITEV VRSTE INVESTICIJE IN OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV PO STALNIH IN TEKOČIH CENAH.....	38
6.1	VRSTA INVESTICIJE	38
6.2	OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV	39
6.2.1	Ocena vseh vlaganj v investicijo.....	39
7	OPREDELITEV TEMELJNIH PRVIN, KI DOLOČAJO INVESTICIJO.....	40
7.1	PREDHODNA IDEJNA REŠITEV ALI ŠTUDIJA.....	40
7.2	OPIS LOKACIJE.....	40
7.2.1	Makro lokacija	40
7.2.2	Mikro lokacija	40
7.3	ČASOVNI NAČRT IZVEDBE INVESTICIJE	42
7.4	VARSTVO OKOLJA	43
7.5	KADROVSKO ORGANIZACIJSKA SHEMA.....	43
7.6	VIRI FINANCIRANJA.....	43
8	FINANČNA ANALIZA – JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO	44
8.1	FINANČNI UČINKI Z VIDIKA ZASEBNEGA PARTNERJA (ZAVOD TULAR)	45
8.1.1	Investicija	45
8.1.2	Operativni denarni tok projekta.....	46
8.1.3	Preostanek vrednosti projekta.....	49
8.1.4	Prikaz finančnih denarnih tokov in finančnih kazalnikov	49
8.2	FINANČNI UČINKI Z VIDIKA JAVNEGA PARTNERJA	51
8.3	FINANČNI UČINKI Z VIDIKA PROJEKTA.....	52
9	EKONOMSKA ANALIZA	54
9.1	EKONOMSKE KORISTI, KI JIH JE BILO MOŽNO OVREDNOTITI	54
9.2	EKONOMSKE KORISTI, KI JIH NI BILO MOŽNO OVREDNOTITI	55
9.3	PRIKAZ EKONOMSKIH DENARNIH TOKOV IN EKONOMSKIH KAZALNIKOV	56
10	UGOTOVITEV SMOTRNOSTI IN MOŽNOSTI NADALJNE PRIPRAVE INVESTICIJSKE, PROJEKTNE, TEHNIČNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE	58
10.1	POTREBNA DOKUMENTACIJA	58
11	SKLEPNE UGOTOVITVE.....	59

KAZALO TABEL

TABELA 1: OCENA VSEH VLAGANJ V EUR V STALNIH CENAH, MAJ 2021	39
TABELA 2: ČASOVNI NAČRT IZVEDBE INVESTICIJE	42
TABELA 3: PRIHODKI GLEDE NA IZBRANI SCENARIJ	47
TABELA 4: FINANČNI KAZALNIKI Z VIDIKA ZAVODA TULAR.....	49
TABELA 5: FINANČNI DENARNI TOK PROJEKTA Z VIDIKA ZAVODA TULAR, STALNE CENE MAJ 2021	50
TABELA 6: OCENA VLAGANJ JAVNEGA PARTNERJA V EUR, STALNE CENE MAJ 2021	51
TABELA 7: FINANČNI KAZALNIKI Z VIDIKA PROJEKTA	52
TABELA 8: PRIMERJALNI PREGLED FINANČNIH KAZALNIKOV PO SCENARIJIH.....	52
TABELA 9: FINANČNI DENARNI TOK Z VIDIKA CELOTNEGA PROJEKTA, STALNE CENE MAJ 2021	53
TABELA 10: EKONOMSKI KAZALNIKI Z VIDIKA PROJEKTA.....	56
TABELA 11: EKONOMSKI DENARNI TOK Z VIDIKA PROJEKTA, STALNE CENE MAJ 2021	57
TABELA 12: FINANČNI KAZALNIKI Z VIDIKA PROJEKTA	59
TABELA 13: EKONOMSKI KAZALNIKI Z VIDIKA PROJEKTA.....	59

KAZALO SLIK

SLIKA 1: LEGA MESTNE OBČINE KRANJ.....	10
SLIKA 2: MESTNA OBČINA KRANJ	40
SLIKA 3: MIKRO LOKACIJA	41

1 OPREDELITEV INVESTITORJA TER DOLOČITEV STROKOVNIH DELAVCEV OZIROMA SLUŽB

11. člen Uredbe o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ¹ zahteva navedbo investitorja, izdelovalca investicijske dokumentacije in upravljavca ter strokovnih delavcev oziroma služb, odgovornih za pripravo in nadzor nad pripravo ustrezne investicijske in druge dokumentacije. Uvodni del dokumenta identifikacije investicijskega projekta je zato namenjen predstavitvi omenjenih subjektov.

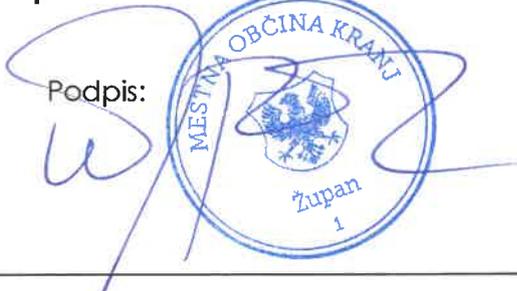
1.1 NAVEDBA INVESTITORJA – NAROČNIKA

Investitor: Mestna občina Kranj
Slovenski trg 1, 4000 Kranj
Telefon: +386 (0)4 237 30 00
E-pošta: mok@kranj.si
Davčna številka: SI 55789935
Matična številka: 5874653

Za investitorja:

Odgovorna oseba: Matjaž Rakovec, župan

Datum: 17.5.2021

Podpis:

¹ Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ, Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16.

1.1.1 Osnovni podatki o Mestni občini Kranj

Občina Kranj je del gorenjske statistične regije. Meri 151 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 39. mesto.²

Sredi leta 2020 je imela občina 57.133 prebivalcev (od tega 28.768 moških in 28.365 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 3. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živelo povprečno 379 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (103 prebivalci na km²). Povprečna starost prebivalcev je bila sredi leta 2020 42,7 let.³

Mesto Kranj ima bogato zgodovino. Staro mesto Kranj, v starejših omembah tudi Carnium, Creina, Chreina, Krainbourg, Krainburg, je zgodovinsko mesto na konglomeratnem pomolu med rekama Save in Kokre. Območje mestnega središča je bilo poseljeno že v mlajši kameni dobi oziroma neolitiku, pred več kot 6.000 leti. To uvršča Kranj med eno najstarejših poseljenih lokacij in med najstarejša slovenska mesta. Kranj je tudi edino naselje v Sloveniji, ki je poseljeno od antike pa vse do danes, zato ga nekateri opredeljujejo kot dejansko najstarejše slovensko mesto.⁴

Kulturno in nacionalno prebujenje v 19. stoletju zaznamujejo v Kranju bivajoča pesnika France Prešeren in Simon Jenko ter pisatelja Janez Mencinger in Ivan Tavčar. Leta 1897 je bila znova obujena gimnazija. Močno gospodarsko vzpodbudo je pomenil prihod železnice leta 1870. S pojavom manufaktur in ob koncu 19. stoletja tudi industrije pa je Kranj postajalo vedno bolj industrijsko mesto. Poseben razcvet je po prvi svetovni vojni doživela tekstilna industrija, ki se je umestila v globel ob Savi ter na polja v Stražišču in na Primskovem.

Kranj je zanimivo mesto z bogato zgodovinsko preteklostjo. Ljudje si lahko ogledajo različne znamenitosti kot so Prešernov gaj, Prešernovo gledališče s

² Statistični urad RS, dostopno na: <<https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/72>>, 28. 4. 2021.

³ Statistični urad RS, dostopno na: <<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2640010S.px/table/tableViewLayout2/>>, 28. 4. 2021.

⁴ Povzeto po: <<https://www.kranj.si/o-kranju/zgodovina>>, 28. 4. 2021.

spomenikom Franceta Prešerna, najbolj znanega pesnika romantičnega obdobja pri nas, potem Mestna hiša, v kateri je stalno predstavljena arheološka razstava Železna nit ter Pavšlarjeva hiša, ki je primer bogate meščanske stavbe iz 16. stoletja, Grad Khislstein, ki predstavlja utrdbeno področje od antičnega obdobja do zgodnjega srednjega veka, izredno zanimiva pa sta Gorenjski muzej, kjer imajo stalno arheološko razstavo Železna nit in Prešernov muzej, v katerem je Prešernova spominska soba iz obdobja njegovih zadnjih dveh let.⁵

Vsako leto se v Kranju dogajajo različni kulturni dogodki, razni festivali in koncerti. Teden mladih, festival Carniola, Kranfest, Kranjska noč, jazz festival, ...so le eni izmed zanimivih dogodkov v Kranju. Primerni so tako za mlajšo kot starejšo generacijo.

V neposredni bližini starega mestnega jedra je Kanjon reke Kokre, ob katerem je speljana tudi učna pot. Kanjon reke Kokre ponuja tudi eno zanimivost in sicer ostanke mlina v Pečeh, ki ga je leta 1915 podrl odlom skalnega bloka.

Mesto je od mednarodnega letališča Jože Pučnik oddaljeno 7 km in od Ljubljane 25 km.

Naselja v Mestni občini Kranj so naslednja: Babni Vrt, Bobovek, Breg ob Savi, Britof, Čadovlje, Čepulje, Golnik, Goriče, Hrastje, Ilovka, Jama, Jamnik, Javornik, Kokrica, Kranj, Lavtarski Vrh, Letenice, Mavčiče, Meja, Mlaka pri Kranju, Nemilje, Njivica, Orehovlje, Pangršica, Planica, Podblica, Podreča, Povlje, Praše, Predoslje, Pševo, Rakovica, Spodnja Besnica, Spodnje Bitnje, Srakovlje, Srednja vas - Goriče, Srednje Bitnje, Suha pri Predosljah, Sveti Jošt nad Kranjem, Šutna, Tatinec, Tenetiše, Trstenik, Zabukovje, Zalog, Zgornja Besnica, Zgornje Bitnje, Žabnica ter Žablje.⁶ Mestna občina Kranj obsega 26 krajevnih skupnosti in sicer Besnica, Bitnje, Britof, Bratov Smuk, Center, Čirče, Golnik, Gorenja Sava, Goriče, Hrastje, Huje, Jošt, Kokrica, Mavčiče, Orehek-Drulovka, Planina, Podblica, Primskovo, Predoslje, Stražišče, Struževo, Tenetiše, Trtenik, Vodovodni stolp, Zlato polje, Žabnica.

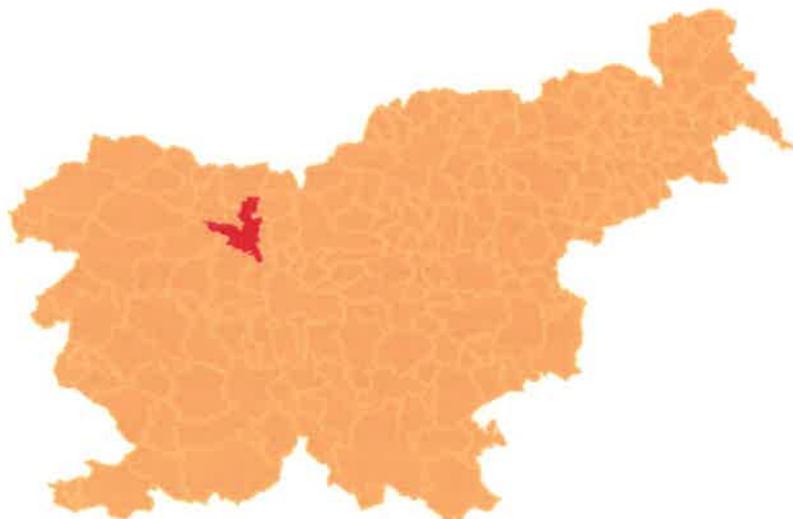
⁵ Povzeto po spletnem viru: <<https://www.kranj.si/o-kranju/znamenitosti>>, 28. 4. 2021.

⁶ Spletni vir: <https://www.kranj.si/KRANJ_SI,,o_kranju,kranj_v_stevilkah.htm>, 28. 4. 2021.

Mestna občina opravlja zlasti naslednje naloge:⁷

- normativno ureja lokalne zadeve javnega pomena,
- upravlja premoženje MOK,
- spodbuja gospodarski razvoj MOK,
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj in skrbi za povečanje najemnega sklada stanovanj,
- ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe,
- zagotavlja in pospešuje razvoj predšolskega varstva, vzgojno-izobraževalne dejavnosti ter razvoj športa in rekreacije,
- ureja in pospešuje zdravstveno dejavnost in dejavnost socialnega varstva
- pospešuje kulturno in raziskovalno dejavnost,
- skrbi za varstvo zraka, tal, vode, za varstvo pred hrupom, za ravnanje z odpadki in opravlja druge dejavnosti varstva okolja in ohranjanja narave,
- skrbi za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- ureja javni red in mir v MOK ter
- opravlja druge javne naloge.

Slika 1: Lega Mestne občine Kranj

Spletni vir: Wikipedia.⁸

⁷ Statut Mestne občine Kranj, uradno prečiščeno besedilo, Uradni list RS, št. 37/19 – UPB2 in 89/2020, 13. člen.

⁸ Na strani:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Mestna_ob%C4%8Dina_Kranj#/media/Slika:Obcine_Slovenija_2006_Kranj.svg, 28. 4. 2021.

1.2 IDENTIFIKACIJA STROKOVNEGA ORGANA, ODGOVORNEGA ZA PRIPRAVO IN NADZOR NAD PRIPRAVO USTREZNE INVESTICIJSKE TER DRUGE DOKUMENTACIJE

Investitor: Mestna občina Kranj
Slovenski trg 1, 4000 Kranj

Odgovorna služba: Urad za gospodarske dejavnosti in promet

Telefon: +386 (0) 2373 149

E-pošta: mok@kranj.si

Odgovorna oseba:

Marko Čehovin, vodja Urada za gospodarske dejavnosti in promet

Datum:

Podpis:

1.3 IDENTIFIKACIJA POTENCIALNEGA PONUDNIKA

V kolikor bo izbrana varianta D, ki predvideva izvedbo projekta v obliki javno-zasebnega partnerstva, bo zasebni partner v skladu z veljavno zakonodajo izbran v postopku vzpostavitve javno-zasebnega partnerstva, na podlagi katerega bo izbrana ekonomsko najugodnejša ponudba in sklenjena pogodba o javno-zasebnem partnerstvu.

V mesecu maju 2021 je promotor Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj predložil vlogo promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«.⁹

⁹ Vloga promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«, Zavod Jamski laboratorij Tular Kranj, maj 2021, gradivo naročnika..

Strokovna komisija javnega partnerja je v poročilu o opravljenem pregledu prispele vloge promotorja za projekt »Človeška ribica v Kranju«¹⁰ ugotovila, da je promotor edini sposoben ponudnik na trgu, ki ima ustrezno tehnično znanje in izkušnje ter razpolaga s primernimi sredstvi, ki so nujno potrebna za realizacijo projekta. Promotor namreč razpolaga z odraslimi primerki človeških ribic, ki so, z dovoljenjem ARSO,¹¹ neobhodno potrebni za realizacijo predlaganega projekta, kar ga kvalificirajo kot edinega sposobnega ponudnika, ob tem pa ima tudi specifično znanje in izkušnje za ravnanje z njimi. Predlaganega projekta namreč ni mogoče realizirati brez vključitve primerkov človeških ribic in temeljnega znanja o človeški ribici in njeni javni prezentaciji.¹²

Postopek vzpostavitve javno-zasebnega partnerstva se bo tako izvedel kot postopek s pogajanjem brez predhodne objave, ob smiselni uporabi določb ZJN-3.

1.4 IDENTIFIKACIJA IZDELOVALCA DIIP

Izdelovalec: Inštitut za javno zasebno partnerstvo, zavod Turjak
Železnica 14, 1311 Turjak

P.E. Ljubljana: Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak,
Poslovna enota Ljubljana,
Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana

Telefon: + 386 (0)1 60 100 70

E-mail: info@pppforum.si

Matična št.: 3455114000

Davčna št.: SI22672826

Odgovorna oseba: doc. dr. Boštjan Ferk, direktor

Datum: 17. 5. 2021

Podpis:

Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak
Železnica 14, 1311 Turjak, p.o. št. 1311/14
www.pppforum.si, davčna št. SI22672826
matična št. 3455114000, VPS: 0000-0000-0000

¹⁰ Poročilo strokovne komisije javnega partnerja o opravljenem pregledu prispele vloge promotorja za projekt »Človeška ribica v Kranju«, Gradivo naročnika.

¹¹ Uredba o živalskem vrtu in živalskemu vrtu podobnem prostoru, Uradni list RS, št. 37/03.

¹² Prav tam, str. 13, 14.

1.4.1 Osnovni podatki o Mestni občini Kranj

Inštitut za javno-zasebno partnerstvo je bil ustanovljen v letu 2008 z namenom, da vzpodbudi znanstveno-raziskovalno dejavnost na področju pravne in ekonomske znanosti, s posebnim poudarkom na vprašanjih povezanih s pojmi javno-zasebnih partnerstev, javnih služb in državnih pomoči, javnih razpisov in javnega naročanja, projektnega vodenja, priprave ekonomskih in investicijskih študij, projektnega financiranja in drugih sorodnih tem.

Za ta namen se je v okviru Inštituta združila skupina strokovnjakov iz različnih področij (prava, ekonomije, projektnega vodenja, komunikologije, etc.), ki so želeli svoje akademsko in raziskovalno delo nadgraditi z implementacijo projektov v praksi. Inštitut je tako oblikoval raziskovalno skupino, ki jo tvorijo zaposleni na Inštitutu in zunanji strokovnjaki, ki so večinoma aktivni na podiplomskih študijskih programih s področij delovanja Inštituta. Na ta način je omogočena tesna povezava med znanstveno-raziskovalnim delom in svetovanjem na konkretnih projektih.

Inštitut za javno-zasebno partnerstvo je specializiran za svetovanje na področju oblikovanja razmerij javno-zasebnih partnerstev, ki predstavljajo sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem pri zagotavljanju izvajanja javnih služb, vzpostavljanju ali posodobitvi javne infrastrukture in pri izvajanju drugih projektov v javnem interesu. V okviru svojega delovanja ima Inštitut izkušnje s svetovanjem pri projektih tako na javni kot zasebni strani, zato lahko zagotovi celovito analizo posameznega projekta s ciljem dolgoročnega in kvalitetnega izvajanja vzpostavljenega razmerja javno-zasebnega partnerstva.¹³

¹³ Spletni vir: <<http://pppforum.si>>, 28. 4. 2021.

2 ANALIZA STANJA Z OPISOM RAZLOGOV ZA INVESTICIJSKO NAMERO

Občina ima v skladu z 21. členom Zakona o lokalni samoupravi¹⁴ dolžnost zadovoljevati potrebe svojih prebivalcev z opravljanjem raznih nalog, med katere spada tudi omogočanje pogojev za gospodarski razvoj občine in v skladu z zakonom opravljanje nalog s področja gostinstva, turizma in kmetijstva ter skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja.

Kranj postaja gorenjska prestolnica med drugim tudi zaradi svojih ustanov ter raznolikosti njihove dejavnosti in uslug v javnem interesu, s katerimi mesto bogati svoje prebivalce in obiskovalce.¹⁵

Mestna občina Kranj je zavezana k varovanju virov pitne vode, ter tudi drugim strateškimi usmeritvami Kranja:

- Zelena shema slovenskega turizma,
- oživitev starega mestnega jedra,
- ustvarjanje novih delovnih mest na področju znanosti in raziskovanja.¹⁶

Zaradi navedenega v občini obstaja potencial za razširitev turistične ponudbe s predmetnim projektom, s katerim bodo v občini zagotovljene dodatne možnosti, ki bodo domačim in tujim obiskovalcem omogočale podaljšanje bivanja na območju občine. Tako bo občina privabila ciljne skupine, t. j. turiste, predvsem družine in otroke hkrati pa poskrbela za varstvo naravne dediščine. Z izvedbo investicije bo občina pridobila na svoji prepoznavnosti s čimer bo privabila turiste in tako omogočila trženje ostalih produktov na tem območju.

¹⁴ Zakon o lokalni samoupravi (ZLS), Uradni list RS, št. 94/07, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDLSL-1 in 30/18.

¹⁵ Vloga promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«, Zavod Jamski laboratorij Tular Kranj, maj 2021, gradivo naročnika.

¹⁶ Prav tam, str. 12.

Dodatno je treba opozoriti – kot navaja promotor,¹⁷ - da je v Sloveniji človeška ribica redno na ogled javnosti le na enem mestu, v Postojnski jami. Kot navaja promotor se je že v 19. stoletju izoblikoval nekakšen monopol, ki ustvarja tudi simbolni primanjkljaj, vendar je prav v tem lahko tudi priložnost za razvoj uspešnega kranjskega centra za raziskovanje, varstvo in javno promocijo človeške ribice.

Pravo sporočilo človeške ribice, s tem pa tudi njene zelene turistične interpretacije v prihodnosti, čeprav je postalo aktualno že včeraj, je njena živa zgodba: ogroženost svetovnega simbola podzemeljske biotske raznovrstnosti ter hkrati skrb za varstvo podzemne vode, edinega dostopnega vira pitne vode na planetu.¹⁸

Medtem, ko je postojnska ribica že tekom 19. stoletja postala svetovna turistična atrakcija, pa v Kranju že 60 let deluje širši javnosti manj znani jamski laboratorij, ki je bil v letu 1960 urejen v opuščnem zaklonišču v jami Tular. Od leta 1976, ko je Medicinska fakulteta Ljubljana laboratorij opustila, deluje v skrbi družine Aljančič, brez javne finančne podpore.

Sam Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj sta leta 2020 ustanovila zakonca Aljančič¹⁹ z namenom, da bi nadaljevali z vizijo Marka Aljančiča²⁰ ter prispevkom predhodnih organizacijskih oblik Jamskega laboratorija Tular, predvsem z opravljanjem razvojne, znanstvenoraziskovalne ter vzgojnoizobraževalne dejavnosti na področju biologije in varstva človeške ribice ter njenega življenjskega prostora:

- izvajanje projektov s področja raziskovanja in varstva človeške ribice v Jamskem laboratoriju Tular ter v naravi;

¹⁷ Povzeto po: Vloga promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«, Zavod Jamski laboratorij Tular Kranj, maj 2021.

¹⁸ Prav tam, str. 11.

¹⁹ Prav tam, str. 3.

²⁰ Marko Aljančič, dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Marko_Aljan%C4%8Di%C4%8D>, 6. 5. 2021.

- razvoj aplikativne znanosti ter prenos znanja, izkušenj in tehnologij v prakso, ter razvoj inovativnih ter kreativnih rešitev na področju varstva človeške ribice in krasa;
- povezovanje domačih in mednarodnih strokovnjakov ter institucij iz komplementarnih znanstvenih in strokovnih področij, ter razvoj in podpora znanstvenoraziskovalnega dela;
- vzgoja in izobraževanje javnosti o pomenu raziskovanja in varstva narave pri ohranjanju podzemeljske biotske raznovrstnosti ter virov pitne vode.

Zavod Tular že po svoji organizacijski obliki ni namenjen pridobivanju dobička. Po svojih nalogah projekt predvideva vzpostavitev organizacije, ki je podobna modelu muzeja, kjer raziskovalno delo omogoča verodostojno javno prezentacijo. S tem projektom se želi razviti trajnostni poslovni model, po katerem bi zbrana sredstva vložili nazaj v raziskovanje in varstvo človeške ribice, ter ozaveščanje javnosti, v Kranju pa trajnostno generirali razvoj novih turističnih, vzgojno-izobraževalnih, znanstvenih in drugih storitev v javnem interesu.

3 OPREDELITEV RAZVOJNIH MOŽNOSTI IN CILJEV INVESTICIJE

3.1 OPIS INVESTICIJE²¹

Predmet investicije zajema dva ključna gradnika, in sicer:

- jamski laboratorij, ki s svojo mednarodno raziskovalno, naravovarstveno in arhivsko dejavnostjo prispeva znanje o človeški ribici, ter živali za javno prikazovanje, ter
- bodoči Informacijski center kot mnogoplastni kanal neposrednega komuniciranja z javnostjo, njenega izobraževanja in ozaveščanja.

Predlagani projekt se osredotoča na sodelovanje z Zavodom za turizem in kulturo Kranj (ZTKK), ki izvaja, koordinira, razvija in promovira turistično dejavnost v Kranju, predvsem pa ima kot upravljavec Rovov pod Kranjem tudi neposredni interes za uspešno delovanje Informativnega centra. ZTKK bi lahko prispeval svoje znanje in izkušnje pri trženju ter organizaciji obiskov Informativnega centra, sodeloval pri razvoju novih produktov zelenega turizma, itd.

Vzpostavitev Informacijskega centra bi bila pomembna vsebinska obogatitev Rovov pod Kranjem, ki bi lahko vzpodbudila nadaljnji razvoj celotnega objekta. Razvejani odsek rovov pod Pungratom je deloma že vključen v Vinsko pot, za obiskovalce pa še ni bil celovito urejen.

Informacijski center bi bil urejen v Rovih pod Kranjem, v ločenem odseku pod Pungratom. Promotor predvideva, da bi predvideni odsek tvoril med seboj povezani trije vzporedni rovi (širina 2 oz. 2,5 m) ter dodatni krak, ki vodi do zasilnega izhoda, v skupni dolžini okrog 185 metrov (okrog 410 m²). Obiskovalcem in razstavnemu prostoru bi bilo namenjeno 81 % (150 m rovov / 350 m²), v ločenem kraku pa bi bil urejen veterinarsko-servisni del.

²¹ Povzeto po: Vloga promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«, Zavod Jamski laboratorij Tular Kranj, maj 2021.

Živo zgodbo o človeški ribici bi nanizali skozi osem vsebinskih točk, predstavljenih na informativnih svetlobnih panelih, ki bi si jih obiskovalci ogledali med krožnim obhodom Informacijskega centra. Panel bi bil sestavljen iz pleksi plošč z natisnjeno vsebina, osvetljen od spodaj z LED svetili, usločen po desni strani rova (3 x 1,5 m). Vsebina bi bila predstavljena na podlagi 60-letnih spoznanj Jamskega laboratorija Tular, verodostojno v besedi in sliki, strokovno argumentirano na poljudnem nivoju, ter dvojezično (slovensko in angleško).

Človeška ribica bi bila predstavljena predvsem skozi okoljsko problematiko v Sloveniji, z namenom, da bi pri obiskovalcu dvignili zavedanje o njeni ogroženosti na Dinarskem krasu, ki pa kljub svoji geografski majhnosti nosi globalno sporočilo o pomenu varovanja podzemeljske biodiverzitete in virov pitne vode na krasu.

Promotor je v vlogi predvidel, da bi se ogled Info centra začel vzdolž 30-metrskega vhodnega rova, ki bi bil delno ali v celoti oblečen v fotografijo podzemeljske reke (tisk na pleksi plošče, osvetljeno od spodaj). V tem delu bi bil predstavljen nastanek krasa, zgodovino raziskovanja (Slovenija kot zibelka krasoslovja in jamske biologije - 1. info panel), ter biologijo človeške ribice - 2. info panel.

Na koncu vhodnega rova bi se ogled nadaljeval v 30-metrski zadnji stranski rov, kjer bi bile na 3. info panelu predstavljene druge jamske živali ter Slovenija kot vroča točka svetovne jamske biodiverzitete. Nekaj izbranih nevretenčarske vrst, npr. jamska meta (*Meta menardi*), jamska kobilica (*Troglophilus neglectus*), jamska mokrica (*Titanethes albus*), jamska kozica (*Troglocaris anophthalmus*), kranjska slepa postranica (*Niphargus ilidžensis slovenicus*), itd., bi si lahko ogledali v vrsti sredinsko nameščenih akvarijev oz. terarijev.

Na sredini zadnjega stranskega rova bi se nahajal 4. info panel, ki bi predstavil ranljivost kraške krajine in ogroženost jamskih živali, trditve pa bi obiskovalci tu lahko preizkusili na didaktičnih prikazih onesnaževanja. Kot še predlaga promotor, bi bil na koncu tega rova postavljen 5. info panel, ki bi prikazal problematiko v Mestni občini Kranj (kras in jamski endemiti, skrb za varovanje

virov pitne vode). Na vogalu v vezni rov bi bil postavljen nizek bazen s simulacijo kraškega izvira.

Skoraj 30-metrski vezni rov bi bil namenjen ogroženosti človeške ribice, najprej na 6. info panelu, s pregledom ekoloških nesreč na krasu (Slovenija, svet), na zadnjem, 7. info panelu pa bi bila predstavljena ogroženost človeške ribice.

Srednji stranski rov bo ostal za obiskovalce zaprt, uredili bi ga v sklopu posodobitve Info centra po zaključenem zagonskem obdobju, predvidoma leta 2024.

Obiskovalci bi si človeško ribico lahko ogledali v prvem stranskem rovu, ločeno za vogalom, na katerem bi s temno steno in protizvočnim materialom zmanjšali motnje iz predhodnega odseka. Za prezentacijo bi bilo namenjeno 15 metrov dolgo območje s sredinsko postavljenim akvarijem. Na tem delu je rov širok 2,5 m, kar na obeh straneh akvarija omogoča prehod tudi invalidom.

Predvideno je, da bo imel stekleni akvarij s prostornino 2.100 litrov (dolžina do 500 cm, širina 60 cm, višina 70 cm) imel zidano-kovinsko stojalo, z zunanjim ohišjem zaprtim do stropa. Akvarijska voda bo krožila skozi filtrirni sistem, nameščen v stojalu pod akvarijem.

Ogled človeške ribice bo urejen živalim prijazno, na podlagi 60-letnih izkušenj gojitve v Jamskem laboratoriju Tular.

Hkrati z javnim ogledom bi se izvajal tudi stalni monitoring vpliva obiskovalcev. Vedenje človeške ribice bi bilo spremljano z infrardečo video kamero. Med okoljskimi dejavniki bi se beležila osvetljenost, jakost zvoka, temperatura vode in zraka, specifična električna prevodnost vode, vodostaj, itd.. Zbrani podatki bi služili za pionirski študij vpliva obiskovalcev na prikazovanje človeške ribice v javnosti, v najbolj praktičnem smislu pa za izboljšanje minimalnih pogojev gojitve.

Na koncu prvega stranjskega rova, kjer obiskovalci zaključijo z ogledom, bi bila točka s preprosto muzejsko trgovino (shop & info). Urejena bi bila kot sredinsko

nameščena vitrina s spominki, promocijskim materialom, vpisno knjigo ter blagajno (25 m²).

Drugi stranjski rov bo ostal za obiskovalce zaprt, uredili bi ga v sklopu posodobitve Info centra po zaključenem zagonskem obdobju, predvidoma leta 2024.

Končni del rova z zasilnim izhodom obiskovalcem ne bi bil dostopen, bi pa ostal prost, urejen za evakuacijsko pot v primeru nesreče. V stranjskih nišah tega rova bi bil urejen veterinarsko-servisni del. V prvi niši (4 m²) bi bila miza za pregled in začasno gojitev človeških ribic, s koritom, akvariji in zalogovnikom vode. V drugi niši pa manjši skladiščni prostor (4 m²).

3.1.1 Razlogi za investicijsko namero

Ključni razlog za izvedbo projekta je sedaj neustrezno urejeno stanje na področju varstva človeške ribice v MO Kranj, kar zahteva poseg in vključitev mestne občine v aktivnosti. Aktivnosti ohranjanja narave ne morejo in ne smejo biti prepuščene zgolj zasebnemu zavodu in njegovim finančnim sposobnosti, brez zagotovljenega vsaj delne finančne podpore, temveč je v javnem interesu, da k izvajanju teh aktivnosti pristopi tudi MO Kranj.

3.2 NAMEN IN CILJI INVESTICIJE

Namen investicije je urediti sodoben jamski laboratorij in informativni center za prikazovanje ogrožene človeške ribice, zbrana sredstva pa vlagati nazaj v raziskovanje in varstvo človeške ribice.

Cilji investicije so zlasti:

- spodbujanje razvojne, znanstvenoraziskovalne ter vzgojno-izobraževalne dejavnosti na področju biologije in varstva človeške ribice ter njenega življenjskega prostora;
- dvigniti javno podporo raziskovanju in varstvu človeške ribice ter varovanju virov pitne vode na krasu;
- spodbujati mednarodno povezovanje raziskovalcev in naravovarstvenikov, ter razvoj Kranja v enega od mednarodnih centrov za človeško ribico;
- dvigati ozaveščenost javnosti ter njeno vključevanje v dejavnosti laboratorija in informacijskega centra;
- spodbujati ciljne skupine h kakovostnemu in aktivnemu preživljanju časa;
- povečati možnosti zelenega turizma na območju Mestne občine Kranj;
- obogatitev turistične ponudbe na tem območju;
- obogatiti življenje prebivalcem;
- dvigniti raven socialnih in drugih aktivnosti na lokalnem nivoju, saj bo projekt omogočal izvajanje izobraževalnih vsebin;
- s predvideno dejavnostjo povezati ostale turistične in izobraževalne oziroma poučne produkte Mestne občine Kranj.

4 OPREDELITEV JAVNEGA INTERESA IN PREVERITEV USKLAJENOSTI PROJEKTA Z RAZVOJNIMI STRATEGIJAMI IN POLITIKAMI

V nadaljevanju analiziramo relevantno zakonodajo in ključne razvojne strategije iz katerih izhaja, da je predmetna investicija usklajena s strategijami in razvojnimi dokumenti na ravni EU, ki so bili preneseni v nacionalno zakonodajo, z zakonodajo in strateškimi usmeritvami na nacionalni ravni ter na ravni občine. Investicijska namera kot taka je v javnem interesu. Javni interes je razviden iz celotnega dokumenta identifikacije investicijskega projekta in je podrobneje obrazložen v nadaljevanju.

4.1 Vizija 2050

Dne 9. 2. 2017 je Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko objavila dokument Vizija 2050²², katere namen je, da si z njo zastavimo jasne strateške usmeritve in osredotočenost v delovanju.

Vizija Slovenije, ki predstavlja izhodišče za pripravo dolgoročne strategije razvoja Republike Slovenije, temelji na petih osnovnih elementih:

- učenje za življenje,
- inovativna družba,
- zaupanje,
- kakovostno življenje,
- identiteta.

Predmetna investicija zasleduje cilj izboljšanja kakovosti življenja, kar je eden od osnovnih elementov vizije.

Strategija razvoja Slovenije 2030

²² Vizija 2050, dostopna na spletni strani: <<https://slovenija2050.si/vizija-slovenije-2050/>>, 24. 4. 2021.

Strategija razvoja Slovenije 2030²³ je bila sprejeta dne 7. 12. 2017 za določitev vizije in ciljev razvoja Slovenije v obdobju do leta 2030. Vsebuje splošne strateške usmeritve na nacionalni ravni in je podlaga za pripravo vseh ostalih razvojnih dokumentov.

V ospredje strategije je postavljena kakovost življenja za vse. V strategiji je oblikovanih pet strateških usmeritev in dvanajst medsebojno povezanih ciljev, s katerimi so postavljeni dolgoročni temelji Slovenije. V strategijo so vključeni tudi cilji trajnostnega razvoja Organizacije združenih narodov.

Definirane so naslednje temeljne strateške usmeritve za doseganje kakovostnega življenja:

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje za in skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno zdravo naravno okolje in
- visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Za uresničitev navedenih strateških ciljev je v strategiji določenih dvanajst ciljev, vključno z utemeljitvijo pomembnosti cilja, ključnimi usmeritvami, kazalniki uspešnosti in povezavo s cilji trajnostnega razvoja.

Strateški cilji so:

- 1. Zdravo in aktivno življenje**
- 2. Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo**
3. Dostojno življenje za vse
4. Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete
5. Gospodarska stabilnost
6. Konkurenčen in družb odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor
7. Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta
8. Nizkoogljično krožno gospodarstvo

²³ Strategija razvoja Slovenije, sprejeta na 159. redni seji Vlade RS, dne 7. decembra 2017.

9. Trajnostno upravljanje naravnih virov

10. Zaupanja vreden pravni sistem

11. Varna in globalno odgovorna Slovenija

12. Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve

Podlago za izvedbo predmetne investicije dajejo navedene strateške usmeritve ter cilji Strategije razvoja Slovenije 2030.

4.2 Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021

Vizija Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021²⁴ je, da bi Slovenija postala »globalna zelena butična destinacija za zahtevnega obiskovalca, ki išče raznolika in aktivna doživetja, notranji mir in osebne koristi«.

Strategija opredeljuje 6 ključnih politik:

- nova organiziranost: makro destinacije in turistični produkti,
- institucionalni in pravni okvir,
- namestitve, turistična infrastruktura in naložbe,
- kadri v turizmu,
- **prostor, naravni in kulturni viri,**
- mala in srednje velika podjetja (MSP).

Ciljem oz. viziji iz strategije nedvomno sledi tudi predmetna investicija.

4.3 Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030

Z Nacionalnim programom varstva okolja za obdobje 2020–2030²⁵ so zaradi doseganja okoljske vizije: »Ohranjena narava in zdravo okolje v Sloveniji in zunaj

²⁴ Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021, oktober 2017, spletni vir: <https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/kljuni_dokumenti/strategija_turizem_kon_cno_9.10.2017.pdf>, 28. 4. 2021.

²⁵ Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, Uradni list RS, št. 31/20.

nje omogočata kakovostno življenje zdajšnjim in prihodnjim generacijam« opredeljene usmeritve, cilji, naloge in ukrepi deležnikov varstva okolja.

Ob zavedanju pomena odgovornosti za biotsko raznovrstnost bo Slovenija zagotovila naslednje ukrepe:²⁶

1. glede biotske raznovrstnosti z:

- **ugodnim stanjem domorodnih prostoživečih vrst,**
- **ugodnim stanjem obsega in kvalitete habitatnih vrst in habitatnih tipov, zlasti tistih na ekološko pomembnih območjih in območjih Natura 2000,**
- **spremljanje in izboljšanje ravnanj z živalmi prostoživečih vrst, odvzetih iz narave za zadrževanje v ujetništvu, gojitve, prikazovanja javnosti, trgovine ali druge namene;**

2. glede naravnih vrednot:

- dolgoročna ohranitev naravnih vrednot tako, da se njihove vrednostne lastnosti čim manj spreminjajo,
- **raba naravnih vrednot, ki prednostno pred drugimi oblikami splošne ali posebne rabe omogoča vsakomur spoznavanje in doživljanje naravnih vrednot v njihovih naravnih značilnostih in danostih,**
- **urejena in nadzorovana splošna posebna raba naravnih vrednot brez negativnih vplivov na vrednostne lastnosti naravnih vrednot,**
- izpopolnjeni podatki o naravnih vrednotah in njihovem stanju, med drugimi tudi o vrednostnih lastnostih po posameznih zvrsteh,
- redno spremljanje stanja naravnih vrednot.

Investicija upošteva tudi vidik zagotavljanja visoke stopnje biotske raznovrstnosti in ohranjanja naravnih vrednot, saj vključuje ukrepe za varstvo človeške ribice.

4.4 Zakon o lokalni samoupravi

Obstoj javnega interesa je izkazan, saj je investicija predvidena za opravljanje izvirnih nalog občine in za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev.

²⁶ Prav tam, 5. poglavje.

Javni interes izhaja iz 21. člena Zakona o lokalni samoupravi,²⁷ ki določa naloge, ki jih mora občina opravljati za zadovoljevanje potreb svojih občanov, in sicer:

21. člen

Občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), ki jih določi s splošnim aktom občine ali so določene z zakonom.

Občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev opravlja zlasti naslednje naloge:

- *upravlja občinsko premoženje;*
- *omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine in v skladu z zakonom opravlja naloge s področja gostinstva, turizma in kmetijstva;*
- *načrtuje prostorski razvoj, v skladu z zakonom opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov ter zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči;*
- *v okviru svojih pristojnosti ureja, upravlja in skrbi, za lokalne javne službe;*
- *[...];*
- *skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja;*
- *[...];*
- *pospešuje vzgojno izobraževalno, informacijsko, dokumentacijsko, društveno, in drugo, dejavnost na svojem območju;*
- *pospešuje kulturnoumetniško ustvarjalnost, omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošnoizobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju;*
- *[...].*

4.5 Zakon o spodbujanju razvoja turizma

Javni interes na področju turizma je opredeljen v Zakonu o spodbujanju razvoja turizma:²⁸

²⁷ Zakon o lokalni samoupravi (ZLS), Uradni list RS, št. 94/07, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 – ZIUOOPE.

²⁸ Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT-1), Uradni list RS, št. 13/18.

13. člen

(načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike spodbujanje razvoja turizma)

Načrtovanje, organiziranje in izvajanje spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnega območja je v pristojnosti občin.

15. člen

(dejavnosti in storitve, katerih opravljanje na ravni turističnega območja je v javnem interesu)

(1) Dejavnosti in storitve, katerih opravljanje na ravni turističnega območja je v javnem interesu, so:

- 1. informacijska turistična dejavnost, ki vključuje:*
 - informiranje turistov, vključno s turisti s posebnimi potrebami,*
 - zbiranje podatkov za potrebe informiranja obiskovalcev,*
 - ugotavljanje mnenj obiskovalcev o kakovosti turistične ponudbe,*
 - sprejemanje in posredovanje predlogov in pritožb obiskovalcev v zvezi s turistično ponudbo pristojnim organom,*
 - urejanje in vzdrževanje turistične signalizacije,*
- 2. spodbujanje razvoja celovitih turističnih proizvodov turističnega območja,**
- 3. trženje celovite turistične ponudbe na ravni turističnega območja,**
- 4. promocija turizma v digitalnem okolju,*
- 5. varovanje nepremičnih spomenikov lokalnega in državnega pomena,*
- 6. razvoj in vzdrževanje turistične infrastrukture,**
- 7. razvoj in vzdrževanje javnih površin, namenjenih turistom (vzdrževanje in urejanje parkov, zelenic, cvetličnih nasadov, planinskih ter tematskih poti in podobno),*
- 8. urejanje in vključevanje zavarovanih naravnih območij v turistično ponudbo, ob upoštevanju aktov o zavarovanju ter v skladu z razvojnimi usmeritvami in varstvenimi režimi v zavarovanih območjih,**
- 9. organizacija in izvajanje prireditev,*
- 10. ozaveščanje in spodbujanje lokalnega prebivalstva glede pozitivnega odnosa do turistov in turizma,*

11. *druge storitve, ki se na turističnem območju brezplačno zagotavljajo turistom.*

Pri izvajanju navedenih dejavnosti in storitev je treba v skladu z drugim odstavkom 15. člena (ZSRT-1) upoštevati javni interes varstva narave ter usmeritve in varstvene cilje s področja varstva narave.

Spodbujanje razvoja turizma z izvedbo predvidenega projekta je v skladu s 15. členom Zakona o spodbujanju turizma v javnem interesu. Cilj projekta je ustvariti turistično zanimiv produkt in s tem razvoj turizma na območju občine, zato je izvedba investicije v javnem interesu.

4.6 Zakonu o ohranjanju narave

Javni interes na področju ohranjanja narave je opredeljen v **Zakonu o ohranjanju narave**,²⁹ ki v prvem odstavku 8. člena določa, da je urejanje zadev ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot v pristojnosti države, razen zadev lokalnega pomena na področju varstva naravnih vrednot, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti. Med naravne vrednote spadajo med drugim tudi živalske vrste (človeška ribica) zato je potrebno sprejeti ukrepe za njihovo varstvo in na ta način prispevati k ohranjanju narave. Drugi odstavek 8. člena pri tem opredeljuje zadeve lokalnega pomena:

»(2) Zadeve lokalnega pomena iz prejšnjega odstavka so:

- programiranje in planiranje na področju varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,*
- sprejemanje ukrepov varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,*
- zagotavljanje lokalnih javnih služb ohranjanja narave,*
- popularizacija varstva naravnih vrednot lokalnega pomena.«*

²⁹ Zakon o ohranjanju narave (ZON), Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNorg in 31/18 in 82/20)

Iz vsega navedenega izhaja, da je predmetna investicija v javnem interesu in je upravičena.

4.7 Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah

Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah³⁰ določa zavarovanje ogroženih prosto živečih živalskih vrst, predpisuje pravila ravnanja, poseben varstven režim ter ukrepe varstva in smernice za ohranitev habitatov živalskih vrst, z namenom ohranitve ugodnega stanja teh vrst. Z varstvenim režimom in varstvom habitatov se zagotavlja tudi varstvo mednarodno varovanih živalskih vrst.

4.8 Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru

Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru³¹ opredeljuje pogoje pod katerimi je dopustno prikazovanje živali javnosti.

Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru predvideva, da mora pravna ali fizična oseba, ki želi zadrževati živali v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti v živalskem vrtu ali živalskemu vrtu podobnem prostoru, pridobiti dovoljenje ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave.³²

4.9 Strategija razvoja turizma v Mestni občini Kranj 2020

Ob tem je projekt tudi skladen s cilji Strategije razvoja turizma v Mestni občini Kranj 2020³³ in sicer:

- *ciljem 1: Povečati turistično prepoznavnost Kranja in ga umestiti na turistični zemljevid Slovenije;*
- *ciljem 2: Ponuditi kakovostne produkte doživetja za izbrane ciljne skupine;*

³⁰ Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16 in 62/19.

³¹ Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru, Uradni list RS, št. 37/03.

³² Prav tam, 3. člen.

³³ Strategija razvoja turizma v Mestni občini Kranj 2020, spletni vir: <http://www.lex-localis.info/files/5d9806ae-fbdc-460a-b94d-df5507d67e0b/3177964719760000000_4.%20Strategija%20razvoja%20turizma%20v%20MOK%202020-priloga.pdf>, 28. 4. 2021.

- ciljem 3: *Izboljšati usposobljenost in medsebojno sodelovanje deležnikov v turizmu;*
- ciljem 4: *Spodbujati nove podjetniške iniciative za več delovnih mest v turizmu in komplementarnih panogah.*

4.10 Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030³⁴ je načrt, kje želi biti Mestna občina Kranj razvojno v prihodnosti.

Kot je v uvodu k omenjeni strategiji navedel župan, je strategija »spodbuda, ki nam da zagon, da razmišljamo dolgoročno, da mesto in regijo pogledamo celostno in da si načrtamo pot do izboljšav, pa tudi napredka. Vmes se nam bodo pokazali tudi novi izzivi, hkrati pa prave lokacije, tudi mejniki, kam umestiti konkretne projekte«.³⁵

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030 vsebuje tudi vizijo mesta, po kateri bo Kranj 2030 mesto priložnosti. To pomeni, da bo Kranj 2030 trajnostno naravnano, napredno in živahno urbano središče Gorenjske. Vizija Kranja 2030 je povzeta v pet sklopov, in sicer:³⁶

- Poznano bo kot odprt prostor, kjer bo enostavno uresničevati podjetniške ideje. Naklonjeno bo novim tehnologijam in spodbujanju mladih talentov. Postalo bo referenčno mesto za uvajanje novih rešitev na osnovi sodobnih informacijsko komunikacijskih tehnologij.
- Kranj bo vsem generacijam omogočal aktiven, zdrav in ustvarjalen življenjski slog v zelenem alpskem okolju.
- Mesto bo prometno bolje povezano z okolico, bližnjo Ljubljano, letališčem in podeželjem. Osebni prevoz bodo postopno nadomeščali javni prevoz, kolesarjenje in hoja. S pomočjo pametnih rešitev bodo javne storitve mesta učinkovitejše in prijaznejše za uporabnike.

³⁴ Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030, spletni vir: <https://www.kranj.si/files/01_kranj_moje_mesto/tus2030/MO-Kranj-TUS.pdf>, 28. 4. 2021.

³⁵ Prav tam, str. 6.

³⁶ Prav tam, str. 21.

- **Stari Kranj bo kot središče urbanega kulturnega utripa privlačen za bivanje, nakupovanje, zabavo in turistični obisk.**
- **S skrbnim ravnanjem bomo ohranjali okolje in kulturno dediščino Kranja za prihodnje rodove. Kmetijska zemljišča bomo namenjali pridelavi lokalne hrane, podeželje pa ohranjali poseljeno.**

Strategija obravnava sedem tematskih področij in strateških ciljev. Eno od tematskih področij je Tematsko področje 5: Kranj, živahno mesto. Strateški cilj v omenjenem tematskem področju je »Razvijamo kulturno živahno in turistično prepoznavno mesto«. ³⁷

Razvojni izzivi:

- revitalizacija starega Kranja,
- image (podoba) mesta in razvojna energija,
- spreminjanje življenjskega sloga.

Na področju kulture in turizma so bili realizirani številni ukrepi in projekti, še zlasti tisti, povezani s fizično prenovo površin starega Kranja in njegove najpomembnejše kulturne dediščine. Zato se s Trajnostno urbano strategijo poudarek preusmerja k aktiviranju praznih objektov in lokalov, pritegnitvi novih dejavnosti, promociji, boljšemu upravljanju ter povezovanju kulture, narave in turizma. Posebna pozornost se nameni tudi varovanju, predstavljanju in doživljanju kulturne dediščine in naravnih zanimivosti podeželja. S to prednostno usmeritvijo tako povezujejo kulturo in turizem, historično jedro Kranja in zeleno podeželje. Prek ponudbe »mestnega turizma« in kulturnih dosežkov mesto teži h krepitvi regionalnega položaja na Gorenjskem in turistični prepoznavnosti v Sloveniji.

S prepletanjem dejavnosti in prostora namerava Kranj:

- postaviti polja umetnosti, kulture in turizma v razmerje sinergije,
- dvigniti prepoznavnosti Kranja kot turistične destinacije in središča kulturne ustvarjalnosti,

³⁷ Prav tam, str. 48.

- prispevati k vsebinskemu in ekonomskemu oživljanju starega mestnega jedra,
- podpreti podjetniško, ustvarjalno in civilno pobudo v kulturi in turizmu,
- dvigniti kakovost kulturne produkcije ter omogočiti kulturno ustvarjalnost novim generacijam.

Predmetna investicija po svoji vsebini nedvomno zasleduje opisano tematsko področje ter postavljen strateški cilj.

5 OPIS VARIANT

Dokument identifikacije investicijskega projekta mora v skladu z določbami Uredbe o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ³⁸ vsebovati vsaj varianto »z investicijo« in oziroma ali minimalno alternativo ter varianto »brez investicije«. V predmetnem DIIP so identificirane in obravnavane štiri variante: varianta A – brez investicije, varianta B obravnava izvedbo investicije s klasičnim javnim naročilom, varianta C izvedbo investicije v pogodbeni obliki javno-zasebnega partnerstva in varianta D izvedbo investicije v institucionalni obliki javno-zasebnega partnerstva.

5.1 VARIANTA A – BREZ INVESTICIJE

Varianta »brez investicije« ni podrobneje obravnavana, saj ne-realizacija investicije pomeni ohranitev obstoječega stanja in neizpolnitev postavljenih ciljev. Varianta »brez investicije« onemogoča izvajanje zgoraj opredeljenih ciljev projekta.

5.2 VARIANTA B – IZVEDBA INVESTICIJE S KLASIČNIM JAVNIM NAROČILOM

MO Kranj ne razpolaga z ustreznim znanjem in ustrezno usposobljenimi kadrovskimi viri, potrebnimi za realizacijo projekta. Zaposlitev ali sklenitev pogodbe po predhodno izvedenem javnem razpisu ob prevzemu stroškov celotne investicije bi predstavljala za občino nesorazmerno visoke stroške, četudi bi tovrstne strokovnjake bilo mogoče najti na trgu. Izvedba projekta s klasičnim javnim naročilom torej ni mogoča in dejansko predstavlja varianto A, torej neizvedbo investicije.

³⁸ Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ, Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16.

5.3 VARIANTA C – IZVEDBA INVESTICIJE V KONCESIJSKI OBLIKI JAVNO-ZASEBNEGA PARTNERSTVA

Koncesijska oblika javno-zasebnega partnerstva je ena od pogodbenih oblik za katere je značilno, da koncesionar prevzema večino tveganj, ki iz izvajanja projekta izhajajo. Ob tem koncesionar praviloma zasleduje svoj gospodarski interes v okviru izvajanja koncesijske dejavnosti, ki je omejena z javnim interesom. Koncesijska oblika je časovno omejena za čas trajanja koncesijskega razmerja. V konkretnem primeru, glede na koncept kot je predstavljen v vlogi promotorja primarni interes zasebnega partnerja ni pridobivanje dobička, ampak predvsem izvajanje znanstveno raziskovalne dejavnosti in prezentacija ugotovitev širši javnosti ter posledično ozaveščanje in izobraževanje. S tega vidika koncesijska oblika, ki v svojem bistvu izhaja iz motiva koncesionarja po maksimizaciji dobička, ni optimalna, saj bi lahko pripeljala do pretirane komercializacije projekta. S tega vidika jo ocenjujemo kot manj primerno, glede na predstavljeno variantno D.

5.4 VARIANTA D – IZVEDBA INVESTICIJE V OBLIKI INSTITUCIONALNEGA JAVNO-ZASEBNEGA PARTNERSTVA

Predmeten projekt je primeren za izvedbo v institucionalni obliki, ob upoštevanju omejitev Zakona o zavodih.

Varianta D predvideva izvedbo investicije na način, da MO Kranj vstopi v lastniško strukturo Zavoda Jamski laboratorij Tular, Kranj,³⁹ ki je podal vlogo promotorja oz. predlagal izvedbo projekta v tej obliki. Glavna dejavnost Zavoda Jamski laboratorij Tular, Kranj po SKD je Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije (72.190).

³⁹ Podatki AJPEŠ dne 3.5.2021: Zavod Jamski laboratorij Tular, Kranj, Oldhamska cesta 8A, 4000 Kranj.

Matična številka: 8796203000, Davčna številka: 43479600.

Temeljna značilnost pravnoorganizacije oblike zavoda je v skladu z določbami Zakona o zavodih (ZZ)⁴⁰ njena neprofitna naravnost, ki izhaja iz 1. člena navedenega zakona, kakor sledi:

»Zavodi so organizacije,, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička.«

Navedena določba jasno izkazuje, da namen javnega zavoda ni pridobivanje dobička, ampak izvajanje nalog, ki so mu zaupane v izvajanje in opredeljujejo njegov temeljni namen zaradi katerega je ustanovljen.

V zvezi s tem je pomembna tudi določba drugega odstavka 18. člena Zakona o zavodih, ki pravi:

»Zavod lahko opravlja gospodarsko dejavnost, če je ta namenjena opravljanju dejavnosti, za katero je zavod ustanovljen.«

Navedeno določbo se pretežno razlaga na način, da v primerih, ko je za izvajanje javnih nalog, ki se izvajajo v okviru izvajanja javne službe potrebno, da javni zavod izvaja tudi gospodarsko dejavnost jo lahko izvaja, vendar le v obsegu namena za katerega je ustanovljen, torej v mejah javne službe, ki jo opravlja.

Podobno določbo vsebuje drugi odstavek 48. člena Zakona o zavodih, ki določa:

»Presežek prihodkov nad odhodki sme zavod uporabiti le za opravljanje in razvoj dejavnosti, če ni z aktom o ustanovitvi drugače določeno.«

Navedena določba določa, da v primeru, ko javni zavod ustvarja "dobiček", ga sme uporabiti izključno za izvajanje dejavnosti za katero je ustanovljen, pri čemer zakon sicer dopušča izjemo, da bi lahko akt o ustanovitvi opredeljeval tudi drugačen namen, vendar se v praksi navedena izjema ne uporablja.

⁴⁰ Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP.

To je temeljna razlika med pravnoorganizacijsko obliko zavoda in gospodarske družbe, saj je namen ustanovitve gospodarske družbe samostojno opravljanje pridobitvene dejavnosti, pri čemer drugi odstavek 3. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1)⁴¹ določa:

»Pridobitna dejavnost je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička.«

Na podlagi navedene določbe lahko zaključimo, da je temeljni namen ustanovitve in delovanja vsake gospodarske družbe ustvarjanje dobička. Glede na ugotovitev, da cilj ustanovitve in delovanja zavoda ni pridobivanje dobička, ampak "neprofitno" izvajanje nalog, lahko zaključimo, da je namen in cilj ustanovitve gospodarske družbe nasproten ciljem in namenu ustanovitve zavoda.

V skladu z 23. členom ZJZP se razmerje javno-zasebnega partnerstva lahko izvaja tudi kot razmerje statusnega (institucionalnega, equity) partnerstva v oblikah, določenih v 96. členu ZJZP.

ZJZP v 96. členu opredeljuje statusno javno-zasebno partnerstvo kot razmerje, sklenjeno med javnim in zasebnim partnerjem na način, da država, ena ali več samoupravnih lokalnih skupnosti ali drugih oseb javnega prava oziroma drug javni partner podeli izvajanje pravic in obveznosti, ki iz javno-zasebnega partnerstva izhajajo, izvajalcu statusnega javno-zasebnega partnerstva (v nadaljnjem besedilu: izvajalcu statusnega partnerstva):

- z ustanovitvijo pravne osebe, pod pogoji, ki jih določa ZJZP,
- s prodajo deleža javnega partnerja v javnem podjetju ali drugi osebi javnega ali zasebnega prava,
- **z nakupom deleža v osebi javnega ali zasebnega prava, z dokapitalizacijo** ali,

⁴¹ Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21)

- na drug, primeroma naštetim oblikam pravno in dejansko soroden in primerljiv način
- ter s prenosom izvajanja pravic in obveznosti, ki iz javno-zasebnega partnerstva izhajajo, na to osebo (na primer izvajanje gospodarske javne službe ...).

V skladu z 3. členom ZZ se za javni zavodi ustanovijo za opravljanje javnih služb. Naloge, ki se bodo izvajale v predmetnem projektu, niso opredeljene kot javne službe, se pa bodo izvajale v javnem interesu in kot neprofitne naloge, kakor je opredeljeno zgoraj. Glede na določbe 3. člena ZZ se torej izvajajo v pravno-organizacijski obliki zavoda (ki ni javni zavod), ampak bo zavod v mešanem lastništvu. ZZ v 9. členu določa, da če zavod ustanovi več ustanoviteljev, se njihove medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti uredijo s pogodbo.

6 OPREDELITEV VRSTE INVESTICIJE IN OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV PO STALNIH IN TEKOČIH CENAH

6.1 VRSTA INVESTICIJE

Predmet obravnavane investicije je izvedba projekta »Človeška ribica v Kranju«, ki predvideva:

- vzpostavitev informacijskega centra, kjer bi obiskovalci – živalim prijazno – človeško ribico lahko neposredno doživeli;
- info center bi uredili v Rovih pod Kranjem, v ločenem odseku pod Pungratom. Predlagani odsek tvorijo med seboj povezani trije vzporedni rovi (širina 2 oz. 2,5 m) ter dodatni krak, ki vodi do zasilnega izhoda, v skupni dolžini okrog 185 m (okrog 410 m²). Obiskovalcem in razstavnemu prostoru bi namenili 81 % (150 m rogov / 350 m²), v ločenem kraku pa bi uredili veterinarsko-servisni del;
- oblikovanje žive zgodbe o človeški ribici, ki bi se nanizala skozi osem vsebinskih točk, prezentiranih na informativnih svetlobnih panelih, ki bi si jih obiskovalci ogledali med krožnim obhodom info centra. Panel bi bil sestavljen iz pleksi plošč z natisnjeno vsebina, osvetljen od spodaj z LED svetili, usločen po desni strani rova (3 x 1,5 m);
- obiskovalci bi si človeško ribico lahko ogledali v steklenem akvariju s prostornino 2.100 litrov (dolžina do 500 cm, širina 60 cm, višina 70 cm);
- na koncu prvega stranjskega rova, kjer obiskovalci zaključijo z ogledom, bi bila točka s preprosto muzejsko trgovino (shop & info). Uredilo bi se jo kot sredinsko nameščeno vitrino s spominki, promocijskim materialom, vpisno knjigo ter blagajno (25 m²);
- vzpostavitev trajnostnega finančnega vira za delovanje in razvoj laboratorija.

6.2 OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV

6.2.1 Ocena vseh vlaganj v investicijo

Projekt »Človeška ribica v Kranju« bo vzpostavljen do oktobra leta 2021, zaradi česar je investicija v spodnji tabeli predstavljena samo v stalnih cenah. V izračunu finančne analize s klasičnim javnim naročilom smo v skladu z Uredbo upoštevali vrednost investicije v stalnih cenah in z vključenim 22 % DDV, ki znaša skupaj 140.300 EUR. Ocena investicije temelji na vlogi promotorja ter trenutnih tržnih razmerah na gradbenem trgu.

Tabela 1: Ocena vseh vlaganj v EUR v stalnih cenah, maj 2021

Postavka	Neto	DDV	Skupaj
Priključki (elektrika, internet)	9.000	1.980	10.980
Ureditev rogov	14.000	3.080	17.080
Osvetlitev hodnika in zvočna oprema	5.000	1.100	6.100
Protipožarna ureditev	15.000	3.300	18.300
Ureditev evakuacijske poti	4.000	880	4.880
Projektna dokumentacija	7.000	1.540	8.540
Razstava (paneli, multimedia)	23.000	5.060	28.060
Akvarij (2.100 L; 500 x 60 x 70 cm)	12.000	2.640	14.640
Akvariji za jamske živali, s stojalom	3.000	660	3.660
Didaktični modeli onesnaževanja jam	2.000	440	2.440
Veterinarsko-servisni del rova	2.000	440	2.440
Info & shop	3.000	660	3.660
Promocijski material (zloženka, film)	5.000	1.100	6.100
Ostali stroški (10%)	11.000	2.420	13.420
SKUPAJ	115.000	25.300	140.300

7 OPREDELITEV TEMELJNIH PRVIN, KI DOLOČAJO INVESTICIJO

7.1 PREDHODNA IDEJNA REŠITEV ALI ŠTUDIJA

Z namenom preučevanja izvedbe projekta so bili doslej izdelani naslednji dokumenti:

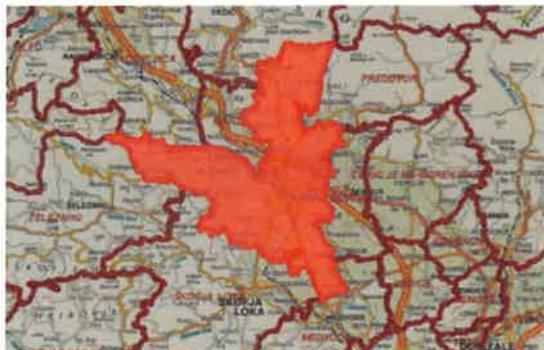
- Vloga promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«, Zavod Jamski laboratorij Tular Kranj, maj 2021.
- Poročilo strokovne komisije javnega partnerja o opravljenem pregledu prispele vloge promotorja za projekt »Človeška ribica v Kranju«.
- Akt o ustanovitvi zavoda Jamski laboratorij Tular, Kranj – osnutek, april 2021.
- Predlog projekta Organizacijsko tehnični predlog za javni ogled človeške ribice v rovih pod Kranjem, Jamski laboratorij Tular, 2021.

7.2 OPIS LOKACIJE

7.2.1 Makro lokacija

Predmetna investicija je predvidena v Mestni občini Kranj, in sicer v rovih pod mestom.

Slika 2: Mestna občina Kranj

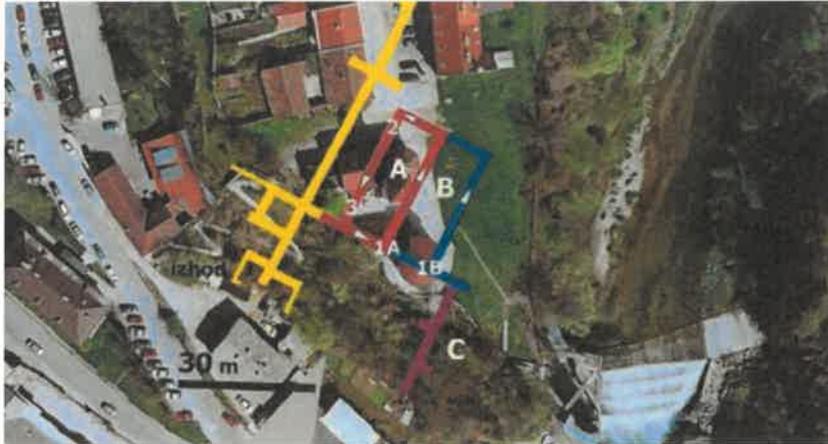
Vir: gis.iobcina⁴²

7.2.2 Mikro lokacija

Lokacija investicije »Človeška ribica v Kranju« se nahaja v ločenem delu rovov pod Pungratom (skupna dolžina okrog 190 m, površina 410 m²). Rovi pod starim Kranjem - so v naravi zaklonilnik oz. zaklonišče, stavba št. 2263, k. o. 2100 Kranj.

⁴² Spletni vir: <<https://gis.iobcina.si/gisapp/Default.aspx?kranj>>, 28. 4. 2021.

Slika 3: Mikro lokacija

Vir: Predlog projekta.⁴³

Z Elaboratom za vpis spremembe podatkov v kataster javnih stavb⁴⁴ se je stavba razdelila na dva dela, in sicer na del v površini 2.085,90 m² in na del 423,8 m². Po razdelitvi sta dela stavbe z odločbo dobila novi številki, in sicer 2100-2263-2 (del 423,8 m²) in 2100-2263-3 (del 2.085,90 m²). Rovi pod starim Kranjem so v katastru stavb evidentirani pod št. 2100-2263.

Predmetna stavba v naravi predstavlja v konglomeratni pomol starega mestnega jedra vkopane in zabetonirane rove, ki imajo skupno 6 vhodov in izhodov. Rovi potekajo pod površjem starega dela mesta Kranj in so od nepremičnin na površini ločeno oziroma z njimi nimajo nikakršne povezave. Rove je mogoče povezati samo s tistimi nepremičninam na površju, ki so bodisi vhod ali izhod v in iz podzemnih rogov.

MOK je lastnica vseh zemljišč na katerih so zgrajeni vhodi/izhodi v rove oziroma ima na njih vzpostavljeno stavbno pravico. Kot je razvidno iz sklepa sodišča,⁴⁵ predstavljajo parcele 356/8, 356/9, 59/2, 59/3, 978/1, 978/2 k.o. Kranj ter stavbni pravici 393 in 9055 k.o. Kranj, splošni skupni del stavbe v etažni lastnini, in sicer vsakokratnega lastnika nepremičnine 2263 k.o. 2100 Kranj.

⁴³ Predlog projekta Organizacijsko tehnični predlog za javni ogled človeške ribice v rovih pod Kranjem, Jamski laboratorij Tular, 2021, gradivo naročnika.

⁴⁴ Geotrim d.o.o.: Elaborat za vpis spremembe podatkov v kataster javnih stavb, 1. 4. 2020; Sklep Okrajnega sodišča v Ljutomeru je dne 26.11.2020.

⁴⁵ Sklep Okrajnega sodišča v Ljutomeru je dne 26.11.2020.

7.3 ČASOVNI NAČRT IZVEDBE INVESTICIJE

Po predvidenem časovnem načrtu, predstavljenem v spodnji tabeli, se bo investicija zaključila v letu 2021.

Tabela 2: Časovni načrt izvedbe investicije

Korak	Aktivnost	Izvajalec	Okviren čas izvedbe
1.	Vloga promotorja za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva za izvedbo projekta: »Človeška ribica v Kranju«, Zavod Jamski laboratorij Tular Kranj, april 2021	zasebni partner	izvedeno
2.	Priprava Testa javno-zasebnega partnerstva in DIIP	javni partner	maj 2021
3.	Priprava gradiva za mestni svet v okviru katerega se pripravi predlog odločitve o javno-zasebnem partnerstvu	javni partner	maj 2021
4.	Sprejem odločitve o javno-zasebnem partnerstvu na mestnem svetu	mestni svet	maj/junij 2021
5.	Izvedba javnega razpisa po postopku s pogajanjem brez predhodne objave	javni partner	junij 2021
6.	Izdaja akta izbire	javni partner	junij 2021
7.	Sklenitev pogodbe o javno-zasebnem partnerstvu in podpis Akta o ustanovitvi zavoda	javni partner, izbrani zasebni partner	julij 2021
8.	Izvajanje pogodbe	Partnerja	po terminskem planu usklajenem ob podpisu pogodbe
9.	Projektiranje	Partnerja	po terminskem planu usklajenem ob podpisu pogodbe
10.	Postavitev centra	izbrani zasebni partner	po terminskem planu usklajenem ob podpisu pogodbe, do oktober 2021

7.4 VARSTVO OKOLJA

Izvedba projekta bo imela v primeru variante D minimalen vpliv na okolje v času izvedbe in tudi po izvedbi investicije, vendar pa bo vpliv povsem obvladljiv s primernimi omilitvenimi ukrepi. Izvedena bodo manjša gradbeno obrtniška dela, kot npr. vrtanje, čiščenje, montaža. Hrup izven rogov ne bo zaznan, prav tako ne bo zaznano onesnaženje s prahom niti onesnaženje vode.

Glede na dostopne podatke in naravo investicije je v tej fazi mogoče oceniti, da negativnih vplivov zaradi uporabe spremenjene namembnosti rogov ne bo.

Obenem je potrebno poudariti, da bo imel projekt pozitiven vpliv na okolje, saj varstvo ogrožene vrste - človeške ribice nedvomno prispeva k ohranitvi in razvoju te živalske vrste. Za doseg tega namena pa je potrebno vzdrževanje in ohranjanje zdravega naravnega okolja.

Čeprav vplivi okolja na življenje človeške ribice še niso raziskani, je glede na dejstvo, da je človeška ribica iz nekaterih delov slovenskega podzemlja že izginila mogoče predvidevati, da na njen razvoj in življenje vplivajo tudi okoljski dejavniki.⁴⁶

7.5 KADROVSKO ORGANIZACIJSKA SHEMA

Kadrovsko organizacijska shema realizacije projekta bo oblikovana v fazi izvedbe postopka izbora partnerja v statusnem javno-zasebnem partnerstvu in sklenitve pogodbe, potem ko bo dokončno definiran način realizacije projekta.

7.6 VIRI FINANCIRANJA

V primeru izvedbe investicije z institucionalnim javno-zasebnim partnerstvom, bi znesek financiranja Mestne občine Kranj znašal 140.300 EUR z DDV, kot sledi:

⁴⁶ Povzeto po: Človeška ribica – oboji lahko dočakamo sto let in imamo podobne težave, Bogdan Macarol

18. april 2018, dostopno na: <<https://www.dnevnik.si/1042818946>>, 4. 5. 2021.

V letu 2021:

75.000 eur - proračun MOK: proračunska postavka 170301 Zavod za turizem in kulturo Kranj, NRP 40318003 Investicije Zavoda za turizem in kulturo Kranj, podkonto 432300 Investicijski transferi javnim zavodom;

25.000 eur - presežek prihodkov nad odhodki ZTKK v letu 2020;

V letu 2022:

40.300 eur - proračun MOK: pri pripravi proračuna MOK za leto 2022 bo Urad za gospodarske dejavnosti in promet načrtoval 40.300 eur za projekt »Človeška ribica v Kranju« na postavki 170301 Zavod za turizem in kulturo Kranj, NRP 40318003 Investicije Zavoda za turizem in kulturo Kranj, podkonto 432300 Investicijski transferi javnim zavodom.

8 FINANČNA ANALIZA – JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO

V finančni analizi je predstavljen finančni denarni tok investicije ter finančni kazalniki, ki prikazujejo oceno koristi projekta in na podlagi katerih se presoja finančna upravičenost investicije v primeru javno-zasebnega partnerstva.

Analizirani so bili naslednji kazalniki učinkovitosti:

- Doba vračanja investicijskih sredstev. Doba vračanja investicijskih sredstev pomeni število let, ki so potrebna, da se z neto denarnimi tokovi pokrije vse stroške investicije.
- Neto sedanja vrednost (NSV). Neto sedanja vrednost je razlika med diskontiranim tokom vseh koristi in diskontiranim tokom vseh stroškov projekt, ki v konkretnem primeru znaša 10 let. Neto sedanjo vrednost se izračuna tako, da se vse bodoče donose z uporabo izbrane diskontne stopnje reducira na začetni trenutek in od tako dobljene vrednosti se odšteje investicijski vložek.
- Interna stopnja donosa (ISD). Interna stopnja donosa pomeni tisto diskontno stopnjo, pri kateri je neto sedanja vrednost enaka nič oziroma pri kateri se sedanja vrednost prilivov in sedanja vrednost odlivov izenačita. ISD se uporablja kot investicijski kriterij, tako da se jo primerja z individualno diskontno stopnjo.
- Relativna neto sedanja vrednost. Relativna neto sedanja vrednost je razmerje med neto sedanjo vrednostjo naložbe in sedanjo vrednostjo investicijskih

stroškov in pomeni primerjavo med vsoto vseh diskontiranih neto prilivov (NSV) in vsoto diskontiranih investicijskih stroškov.

- Količnik relativne koristnosti (KRK). KRK predstavlja razmerje med sedanjo vrednostjo vseh koristi projekta in sedanjo vrednostjo vseh stroškov projekta.

Uporabljena diskontna stopnja za investicije v infrastrukturo je 4 % v skladu z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ.

Ekonomska doba projekta znaša 10 let, pri čemer bo investicija izvedena do konca septembra 2021, z oktobrom 2021 pa se začne obdobje upravljanja projekta.

Denarni tok projekta sestoji iz stroška investicije, operativnega denarnega toka ter preostanka vrednosti, kakor so predstavljeni v nadaljevanju.

8.1 FINANČNI UČINKI Z VIDIKA ZASEBNEGA PARTNERJA (ZAVOD TULAR)

V finančni analizi javno-zasebnega partnerstva smo najprej analizirali finančni denarni tok investicije ter finančne kazalnike z vidika zasebnega partnerja. V našem primeru gre za institucionalno obliko javno-zasebnega partnerstva, kar pomeni, da v finančni analizi kot zasebni partner nastopa Zavod Tular, v katerem lastništvu pa bi bila posredno ali neposredno udeležena tudi Mestna občina Kranj.

Pri analizi finančnih učinkov investicije z vidika zasebnega partnerja smo ravno tako upoštevali 4 % diskontno stopnjo v skladu z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ.

8.1.1 Investicija

Stroška investicije z vidika zasebnega partnerja ni, saj bo celotno investicijo v ureditev rogov pod Pungartom za obiskovanje in pridobitev uporabnega dovoljenja ter vzpostavitev Info centra financirala Mestna občina Kranj.

Nadalje je v tem poglavju opredeljen operativni denarni tok projekta.

8.1.2 Operativni denarni tok projekta

Operativni denarni tok tvorijo prihodki in odhodki projekta v njegovem operativnem obdobju, ki znaša 9 let in 3 mesece.

PRIHODKI

V finančni analizi smo upoštevali prihodke iz naslova prodaje vstopnic ter prihodke in naslova prodaje spominkov.

Prodaja vstopnic

Prihodki Zavoda Tular so odvisni tako od števila obiskovalcev, kot od višine cene vstopnice. V finančni analizi smo upoštevali tako imenovani »Zmerni scenarij«, ki predpostavlja:

- da znaša v letu 2022 letno število obiskovalcev 6.000 oseb in se postopoma povečuje vsako leto za 20 %.
- da znaša povprečna cena vstopnice 10,25 EUR brez DDV. Pri tem smo upoštevali, da bo 50 % vstopnic prodanih po ceni 15 EUR z DDV oziroma 12,30 EUR brez DDV (polna cena vstopnice) ter 50 % vstopnic prodanih po ceni 10 EUR z DDV oziroma 8,20 EUR brez DDV (cena vstopnice s popustom).

Iz naslednje tabele je razvidno gibanje letnega števila obiskovalcev, dnevnega števila obiskovalcev ter letnih prihodkov ob upoštevanju:

- 10 % letne rasti obiskovalcev (pesimistični scenarij)
- 20 % letne rasti obiskovalcev (zmerni scenarij), ki je tudi upoštevan v finančni analizi
- 30 % letne rasti obiskovalcev (optimistični scenarij)

Prodaja spominkov

Prihodke od prodaje spominkov smo upoštevali v višini 6 % prihodkov iz naslova prodanih vstopnic.

Tabela 3: Prihodki glede na izbrani scenarij

Leta projekta Koledarska leta	1 2021	2 2022	3 2023	4 2024	5 2025	6 2026	7 2027	8 2028	9 2029	10 2030
Pesimistični scenarij										
Letno število obiskovalcev	3.000	6.000	6.600	7.260	7.986	8.785	9.663	10.629	11.692	12.862
Število obiskovalcev na dan	10	19	21	23	26	28	31	34	38	41
Prihodki	15.369 €	61.475 €	67.623 €	74.385 €	81.824 €	90.006 €	99.007 €	108.907 €	119.798 €	131.778 €
Zmerni scenarij										
Število obiskovalcev	3.000	6.000	7.200	8.640	10.368	12.442	14.930	17.916	21.499	25.799
Število obiskovalcev na dan	10	19	23	28	33	40	48	58	69	83
Prihodki	15.369 €	61.475 €	73.770 €	88.525 €	106.230 €	127.475 €	152.970 €	183.565 €	220.278 €	264.333 €
Optimistični scenarij										
Število obiskovalcev	3.000	6.000	7.800	10.140	13.182	17.137	22.278	28.961	37.649	48.944
Število obiskovalcev na dan	10	19	25	33	43	55	72	93	121	158
Prihodki	15.369 €	61.475 €	79.918 €	103.893 €	135.061 €	175.580 €	228.254 €	296.730 €	385.749 €	501.474 €

ODHODKI

Odhodki zasebnega partnerja sestojijo iz stroškov dela, materiala in storitev.

Strošek dela

Strošek dela se povečuje s številom obiskovalcev, pri tem smo v finančni analizi upoštevali, da pri številu:

- do 7.300 letnih obiskovalcev znašajo stroški dela 0 EUR, saj bodo pri delovanju Zavoda Tular pomagali prostovoljci
- od 7.300 do 16.000 letnih obiskovalcev znašajo stroški dela 66.000 EUR letno, kar vključuje 2 zaposlena (1 vodja ter 2 vodnika za polovični delovni čas)
- od 16.000 do 26.000 letnih obiskovalcev znašajo stroški dela 105.600 EUR letno, kar vključuje 3 zaposlene (1 vodja, 1 raziskovalec ter 2 vodnika za polovični delovni čas)
- od 26.000 do 50.000 letnih obiskovalcev znašajo stroški dela 196.200 EUR letno, kar vključuje 5,5 zaposlenih (1 vodja, 2 raziskovalca, tajnik ter 3 vodniki za polovični delovni čas)
- nad 55.000 letnih obiskovalcev znašajo stroški dela 343.200 EUR letno, kar vključuje 10 zaposlenih (1 vodja, 3 raziskovalci, tajnik, laborant ter 3 vodniki)

Strošek materiala in storitev

Skupni stroški materiala in storitev se ravno tako povečujejo s številom obiskovalcev, pri čemer pa je potrebno ločiti med fiksnimi in variabilnimi stroški in sicer:

- znašajo v letu 2022 fiksni stroški 14.000 EUR ter vključujejo strošek marketinga, strošek elektrike in interneta, strošek zloženek in promocijskega materiala, strošek vzdrževanja Info centra in Jamskega laboratorija Tular ter strošek zavarovanja)
- znašajo v letu 2022 variabilni stroški 10.000 EUR ter vključujejo strošek veterinarske oskrbe, strošek nabave spominkov, administrativne stroške ter potne stroške.

V finančni analizi smo upoštevali, da bodo fiksni stroški ves čas upravljanja s projektom v isti višini, medtem ko znašajo variabilni stroški 15 % prihodkov.

8.1.3 Preostanek vrednosti projekta

Preostanka vrednosti investicije v finančni analizi nismo upoštevali.

8.1.4 Prikaz finančnih denarnih tokov in finančnih kazalnikov

V spodnji tabeli so prikazani finančni kazalniki projekta z vidika zasebnega partnerja, Zavoda Tular. Kot je razvidno, ti upravičujejo izvedbo investicije, saj je neto sedanja vrednost projekta pozitivna in znaša 294.542 EUR. Investicijska sredstva se posledično povrnejo v 8 letih.

Tabela 4: Finančni kazalniki z vidika Zavoda Tular

Finančni kazalnik	Vrednost
Neto sedanja vrednost (NSV)	294.542 €
Interna stopnja donosnosti (ISD)	n/a
Relativna neto sedanja vrednost	n/a
Količnik relativne koristnosti	1,37
Doba vračanja investicijskih sredstev	8 let

Tabela 5: Finančni denarni tok projekta z vidika Zavoda Tular, stalne cene maj 2021

Leta projekta Koledarska leta	1 2021	2 2022	3 2023	4 2024	5 2025	6 2026	7 2027	8 2028	9 2029	10 2030
1. Investicija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Operativni denarni tok										
Prihodki	16.291	65.164	78.197	93.836	112.603	135.124	162.149	194.578	233.494	280.193
vstopnine	15.369	61.475	73.770	88.525	106.230	127.475	152.970	183.565	220.278	264.333
prodaja izdelkov	922	3.689	4.426	5.311	6.374	7.649	9.178	11.014	13.217	15.860
Odhodki	-6.000	-24.000	-26.000	-94.400	-97.280	-100.736	-104.883	-149.460	-155.432	-253.198
material in storitve	-6.000	-24.000	-26.000	-28.400	-31.280	-34.736	-38.883	-43.860	-49.832	-56.998
delo	-	-	-	-66.000	-66.000	-66.000	-66.000	-105.600	-105.600	-196.200
OPERATIVNI DENARNI TOK	10.291	41.164	52.197	-564	15.323	34.388	57.266	45.119	78.062	26.995
3. Preostanek vrednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NETO DENARNI TOK	10.291	41.164	52.197	-564	15.323	34.388	57.266	45.119	78.062	26.995
Diskontirani neto denarni tok	10.291	39.581	48.259	-501	13.098	28.264	45.258	34.286	57.039	18.966
Diskontirane vrednosti koristi	16.291	62.658	72.297	83.420	96.254	111.062	128.148	147.864	170.612	196.860
Diskontirane vrednosti stroškov	6.000	23.077	24.038	83.921	83.155	82.798	82.891	113.577	113.572	177.894
Doba vračanja naložbe	10.291	49.872	98.130	97.629	110.728	138.992	184.250	218.536	275.576	294.542

8.2 FINANČNI UČINKI Z VIDIKA JAVNEGA PARTNERJA

V primeru izvedbe investicije skozi javno-zasebnega partnerstvo bi vložek Mestne občine Kranj predstavljala izvedba celotne investicije, ki vključuje ureditev rovov pod Pungartom za obiskovanje in pridobitev uporabnega dovoljenja ter financiranje gradnje Info centra. Vrednost investicije je ocenjena na 115.000 EUR brez DDV oziroma 140.300 EUR z DDV. Ker Mestna občina Kranj ni upravičena do odbitka DDV, smo pri analizi finančnih učinkov upoštevali znesek investicije z DDV.

Tabela 6: Ocena vlaganj javnega partnerja v EUR, stalne cene maj 2021

Postavka	Neto	DDV	Skupaj
Priključki (elektrika, internet)	9.000	1.980	10.980
Ureditev rovov	14.000	3.080	17.080
Osvetlitev hodnika in zvočna oprema	5.000	1.100	6.100
Protipožarna ureditev	15.000	3.300	18.300
Ureditev evakuacijske poti	4.000	880	4.880
Projektna dokumentacija	7.000	1.540	8.540
Razstava (paneli, multimedia)	23.000	5.060	28.060
Akvarij (2.100 L; 500 x 60 x 70 cm)	12.000	2.640	14.640
Akvariji za jamske živali, s stojalom	3.000	660	3.660
Didaktični modeli onesnaževanja jam	2.000	440	2.440
Veterinarsko-servisni del rova	2.000	440	2.440
Info & shop	3.000	660	3.660
Promocijski material (zloženka, film)	5.000	1.100	6.100
Ostali stroški (10%)	11.000	2.420	13.420
SKUPAJ	115.000	25.300	140.300

Pri predmetnem projektu gre za institucionalno javno-zasebno partnerstvo, v skladu s katerim bi Mestna občina Kranj izvedla predmetno investicijo, s projektom pa bi upravljal Zavod Tular. Posledično Mestna občina Kranj ne bi bila neposredno udeležena pri poslovanju, zaradi česar tudi ni možno izračunati finančnih kazalnikov iz naslova upravljanja projekta.

Ker bi investicijo izvedla Mestna občina Kranj, poslovni prihodki in odhodki pa bi bili razvidni pri Zavodu Tular kot zasebnemu partnerju, v nadaljevanju prikazujemo združeni denarni tok na ravni celotnega projekta.

8.3 FINANČNI UČINKI Z VIDIKA PROJEKTA

Pri analizi finančnih učinkov z vidika projekta smo združili izvedbo investicije s strani Mestne občine Kranj ter upravljanje s projektom s strani Zavoda Tular.

V spodnji tabeli so prikazani finančni kazalniki z vidika projekta. Kot je razvidno, ti upravičujejo izvedbo investicije, saj je neto sedanja vrednost projekta pozitivna in znaša 179.542 EUR. Investicijska sredstva se povrnejo v 6 letih.

Tabela 7: Finančni kazalniki z vidika projekta

Finančni kazalnik	Vrednost
Neto sedanja vrednost (NSV)	179.542 €
Interna stopnja donosnosti (ISD)	31,19%
Relativna neto sedanja vrednost	1,71
Količnik relativne koristnosti	1,20
Doba vračanja investicijskih sredstev	6 let

Pri finančni analizi smo izhajali iz predpostavke, da znaša začetno število obiskovalcev 6.000 v letu 2022 ter se bo povečevalo za 20 % na leto. Omenjeni scenarij smo imenovali »Zmerni scenarij«, pri tem pa smo tudi analizirali denarni tok v primeru:

- pesimističnega scenarija, ki predvideva letno 10 % rast obiskovalcev
- optimističnega scenarija, ki predvideva 30 % letno rast obiskovalcev

Rezultati vseh scenarijev z vidika projekta so razvidni iz spodnje tabele. Zanimivo je, da se najboljši finančni rezultat doseže pri 10 % stopnji rasti, kar je posledica nižjih stroškov dela zaradi manjšega letnega števila obiskovalcev.

Tabela 8: Primerjalni pregled finančnih kazalnikov po scenarijih

Finančni kazalnik	10 % rast	20 % rast	30 % rast
Neto sedanja vrednost (NSV)	87.355 €	179.542 €	172.449 €
Interna stopnja donosnosti (ISD)	n/a	31,19%	n/a
Relativna neto sedanja vrednost	0,76	1,71	1,50
Količnik relativne koristnosti	1,14	1,20	1,12
Doba vračanja investicijskih sredstev	4 let	6 let	6 let

Tabela 9: Finančni denarni tok z vidika celotnega projekta, stalne cene maj 2021

Leta projekta Koledarska leta	1 2021	2 2022	3 2023	4 2024	5 2025	6 2026	7 2027	8 2028	9 2029	10 2030
1. Investicija	-115.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Operativni denarni tok										
Prihodki	16.291	65.164	78.197	93.836	112.603	135.124	162.149	194.578	233.494	280.193
vstopnine	15.369	61.475	73.770	88.525	106.230	127.475	152.970	183.565	220.278	264.333
prodaja izdelkov	922	3.689	4.426	5.311	6.374	7.649	9.178	11.014	13.217	15.860
Odhodki	-6.000	-24.000	-26.000	-94.400	-97.280	-100.736	-104.883	-149.460	-155.432	-253.198
material in storitve	-6.000	-24.000	-26.000	-28.400	-31.280	-34.736	-38.883	-43.860	-49.832	-56.998
delo	-	-	-	-66.000	-66.000	-66.000	-66.000	-105.600	-105.600	-196.200
OPERATIVNI DENARNI TOK	10.291	41.164	52.197	-564	15.323	34.388	57.266	45.119	78.062	26.995
3. Preostanek vrednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NETO DENARNI TOK	-104.709	41.164	52.197	-564	15.323	34.388	57.266	45.119	78.062	26.995
Diskontirani neto denarni tok	-104.709	39.581	48.259	-501	13.098	28.264	45.258	34.286	57.039	18.966
Diskontirane vrednosti koristi	16.291	62.658	72.297	83.420	96.254	111.062	128.148	147.864	170.612	196.860
Diskontirane vrednosti stroškov	121.000	23.077	24.038	83.921	83.155	82.798	82.891	113.577	113.572	177.894
Doba vračanja naložbe	-104.709	-65.128	-16.870	-17.371	-4.272	23.992	69.250	103.536	160.576	179.542

9 EKONOMSKA ANALIZA

V tem poglavju je v skladu z Uredbo o enotni metodologiji predstavljeno vrednotenje drugih stroškov in koristi ter presojo upravičenosti (ex-ante) v ekonomski dobi z izdelavo finančne in ekonomske ocene ter izračunom finančnih in ekonomskih kazalnikov po statični in dinamični metodi (doba vračanja investicijskih sredstev, neto sedanja vrednost, interna stopnja donosnosti, relativna neto sedanja vrednost in/ali količnik relativne koristnosti) skupaj s predstavitvijo učinkov, ki se ne dajo ovrednotiti z denarjem.

V ekonomski analizi je predstavljen ekonomski denarni tok investicije ter ekonomski kazalniki, ki poleg finančnih učinkov vključujejo tudi oceno ekonomskih koristi in stroškov projekta. Na njihovi podlagi se presoja ekonomska upravičenost investicije. Tako je poleg pričakovanih prihodkov in odhodkov iz finančne analize potrebno oceniti tudi ekonomske koristi, ki jih bo družba imela z izvedbo obravnavane investicije. Te koristi so težje oprijemljive in zato tudi težje ocenljive. Vendar je tudi te koristi potrebno oceniti v denarni obliki, da se lahko oceni družbeno-ekonomska korist naložbe. Če naložba nima pozitivnih ekonomskih rezultatov, je naložba z družbenega vidika neupravičena.

Za izvedbo ekonomske analize smo finančno ovrednotili sledeče posredne učinke investicije:

9.1 EKONOMSKE KORISTI, KI JIH JE BILO MOŽNO OVREDNOTITI

Ekonomske koristi, ki jih je bilo možno ovrednotiti so davki in prispevki vključeni v ceno investicije ter strošku dela.

Davki in prispevki, vključeni v ceno investicije

Za preračun investicijskih izdatkov in stroškov investicijskega vzdrževanja na ravni projekta smo uporabili konverzijski faktor 0,70. Stroški materiala vsebujejo 22% DDV ($100/122 = 0,82$). Nadalje ocenjujemo, da struktura investicije vključuje 65 % materiala in 35 % delovne sile. V stroških delovne sile je 40 % davkov in prispevkov. Neto delež

materiala znaša $0,82 * 0,65 = 0,53$, medtem ko neto delež delovne sile znaša $0,82 * 0,35 * (1 - 0,40) = 0,17$. Konverzijski faktor tako znaša $0,53 + 0,17 = 0,70$. Delež davkov in prispevkov v celoti je 0,30.

Davki in prispevki vključeni v strošku dela

Za preračun stroškov smo uporabili konverzijski faktor 0,6. Temelji na predpostavki, da znašajo davki in prispevki približno 40 % stroška plač.

9.2 EKONOMSKE KORISTI, KI JIH NI BILO MOŽNO OVREDNOTITI

Predmetna investicija bo imela tudi določene ekonomske koristi, ki jih ni bilo moč ovrednotiti in sicer:

- spodbujanje razvojne, znanstvenoraziskovalne ter vzgojno-izobraževalne dejavnosti na področju biologije in varstva človeške ribice ter njenega življenjskega prostora;
- dvigniti javno podporo raziskovanju in varstvu človeške ribice ter varovanju virov pitne vode na krasu;
- spodbujati mednarodno povezovanje raziskovalcev in naravovarstvenikov, ter razvoj Kranja v enega od mednarodnih centrov za človeško ribico;
- dvigati ozaveščenost javnosti ter njeno vključevanje v dejavnosti laboratorija in informacijskega centra;
- spodbujati ciljne skupine h kakovostnemu in aktivnemu preživljanju časa;
- povečati možnosti zelenega turizma na območju Mestne občine Kranj;
- obogatitev turistične ponudbe na tem območju;
- obogatiti življenje prebivalcem;
- dvigniti raven socialnih in drugih aktivnosti na lokalnem nivoju, saj bo projekt omogočal izvajanje izobraževalnih vsebin;
- s predvideno dejavnostjo povezati ostale turistične in izobraževalne oziroma poučne produkte Mestne občine Kranj.

9.3 PRIKAZ EKONOMSKIH DENARNIH TOKOV IN EKONOMSKIH KAZALNIKOV

V spodnji tabeli so prikazani ekonomski kazalniki projekta. Kot je razvidno, je z upoštevanjem širših družbenih koristi investicija upravičljiva, saj je NSV projekta pozitivna in znaša 213.476 EUR, količnik relativne koristnosti znaša 2,63. Sredstva investicije se povrnejo v 3 letih.

Investicija je upravičena iz naslova širših družbeno ekonomskih koristi, ki jih prinaša družbi.

Tabela 10: Ekonomski kazalniki z vidika projekta

Ekonomski kazalnik	Vrednost
Neto sedanja vrednost (NSV)	213.476 €
Interna stopnja donosnosti (ISD)	48,96%
Relativna neto sedanja vrednost	2,63
Količnik relativne koristnosti	1,24
Doba vračanja investicijskih sredstev	3 leta

Tabela 11: Ekonomski denarni tok z vidika projekta, stalne cene maj 2021

Leta projekta Koledarska leta	1 2021	2 2022	3 2023	4 2024	5 2025	6 2026	7 2027	8 2028	9 2029	10 2030
1. Investicija	-81.066	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Operativni denarni tok										
Prihodki	16.291	65.164	78.197	93.836	112.603	135.124	162.149	194.578	233.494	280.193
vstopnine	15.369	61.475	73.770	88.525	106.230	127.475	152.970	183.565	220.278	264.333
prodaja izdelkov	922	3.689	4.426	5.311	6.374	7.649	9.178	11.014	13.217	15.860
Odhodki	-6.000	-24.000	-26.000	-94.400	-97.280	-100.736	-104.883	-149.460	-155.432	-253.198
material in storitve	-6.000	-24.000	-26.000	-28.400	-31.280	-34.736	-38.883	-43.860	-49.832	-56.998
delo	-	-	-	-66.000	-66.000	-66.000	-66.000	-105.600	-105.600	-196.200
OPERATIVNI DENARNI TOK	10.291	41.164	52.197	-564	15.323	34.388	57.266	45.119	78.062	26.995
3. Preostanek vrednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NETO DENARNI TOK	-70.775	41.164	52.197	-564	15.323	34.388	57.266	45.119	78.062	26.995
Diskontirani neto denarni tok	-70.775	39.581	48.259	-501	13.098	28.264	45.258	34.286	57.039	18.966
Diskontirane vrednosti koristi	16.291	62.658	72.297	83.420	96.254	111.062	128.148	147.864	170.612	196.860
Diskontirane vrednosti stroškov	87.066	23.077	24.038	83.921	83.155	82.798	82.891	113.577	113.572	177.894
Doba vračanja naložbe	-70.775	-31.194	17.065	16.564	29.662	57.926	103.184	137.471	194.510	213.476

10 UGOTOVITEV SMOTRNOSTI IN MOŽNOSTI NADALJNJE PRIPRAVE INVESTICIJSKE, PROJEKTNE, TEHNIČNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE

10.1 POTREBNA DOKUMENTACIJA

Na podlagi izdelanega DIIP ugotavljamo, da se projekt uvršča med projekte manjših vrednosti. Ker celotna ocenjena vrednost investicije z DDV pri varianti D ne presega 500.000 EUR, je potrebno v skladu s 4. členom Uredbe o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ izdelati le dokument identifikacije investicijskega projekta.

11 SKLEPNE UGOTOVITVE

Predmet projekta »Človeška ribica v Kranju« je ureditev sodobnega jamskega laboratorija in informativnega centra za prikazovanje ogrožene človeške ribice, zbrana sredstva pa vlagati nazaj v raziskovanje in varstvo človeške ribice.

Ocenjena vrednost investicije znaša 115.000 EUR brez DDV, stalne cene maj 2021, oziroma 140.300 EUR z DDV. Ker bi se projekt izvedel v obliki institucionalnega javno-zasebnega partnerstva, bi Mestna občina Kranj izvedla celotno investicijo, Zavod Tular, v čigar lastništvo bi ravno tako vstopila Mestna občina Kranj, pa bi upravljal s projektom.

Upoštevajoč zgolj finančno analizo, je izvedba projekta upravičena, saj je neto sedanja vrednost projekta pozitivna in znaša 179.542 EUR, investicijska sredstva pa se povrnejo v 6 letih.

Tabela 12: Finančni kazalniki z vidika projekta

Finančni kazalnik	Vrednost
Neto sedanja vrednost (NSV)	179.542 €
Interna stopnja donosnosti (ISD)	31,19%
Relativna neto sedanja vrednost	1,56
Količnik relativne koristnosti	1,20
Doba vračanja investicijskih sredstev	6 let

Poleg finančnih učinkov smo v predmetnem DIIP-u ovrednotili tudi ekonomske učinke projekta in sicer davke in prispevke vključene v ceno investicije in v strošku dela. Ti še dodatno izboljšujejo kazalnike projekta, kakor je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 13: Ekonomski kazalniki z vidika projekta

Ekonomski kazalnik	Vrednost
Neto sedanja vrednost (NSV)	213.476 €
Interna stopnja donosnosti (ISD)	48,96%
Relativna neto sedanja vrednost	2,63
Količnik relativne koristnosti	1,24
Doba vračanja investicijskih sredstev	3 leta

Pri tem je potrebno poudariti, da smo v ekonomski analizi upoštevali zgolj tiste širše družbene koristi, ki se jih je dalo ovrednotiti. Poleg teh koristi, bo namreč projekt imel za posledico tudi druge ekonomske koristi, ki jih ni bilo moč ovrednotiti, in sicer:

- spodbujanje razvojne, znanstvenoraziskovalne ter vzgojno-izobraževalne dejavnosti na področju biologije in varstva človeške ribice ter njenega življenjskega prostora;
- dvigniti javno podporo raziskovanju in varstvu človeške ribice ter varovanju virov pitne vode na krasu;
- spodbujati mednarodno povezovanje raziskovalcev in naravovarstvenikov, ter razvoj Kranja v enega od mednarodnih centrov za človeško ribico;
- dvigati ozaveščenost javnosti ter njeno vključevanje v dejavnosti laboratorija in informacijskega centra;
- spodbujati ciljne skupine h kakovostnemu in aktivnemu preživljanju časa;
- povečati možnosti zelenega turizma na območju Mestne občine Kranj;
- obogatitev turistične ponudbe na tem območju;
- obogatiti življenje prebivalcem;
- dvigniti raven socialnih in drugih aktivnosti na lokalnem nivoju, saj bo projekt omogočal izvajanje izobraževalnih vsebin;
- s predvideno dejavnostjo povezati ostale turistične in izobraževalne oziroma poučne produkte Mestne občine Kranj.

Na podlagi vsebine tega dokumenta lahko zaključimo, da je investicija v projekt »Človeška ribica v Kranju« ekonomsko upravičena ter primerna za izvedbo v obliki javno-zasebnega partnerstva.